

ԻՏԼԻՊԻ ԼԱՐՈՒԱԾՈՒԹԵԱՆ ՄԵՂՄԱՅՄԱՆ ՉՕՏԻ ԸՐԶԱՆԻՆ ՄԵՉ ԶԻՆԱՂԱՂԱՐԸ ԶԱՆՈՂԵՅԱՒ

Նախորդ շաբաթ սուրիական պատուիրակությունը դրկտ. Պաշար ալ ճաաֆարիի նախագահությամբ ուղղուեցաւ Ղազախստանի մայրաքաղաք Նուր Սուլթան՝ մաս կազմելու Ասթանայի բանակցութեան 13-րդ նիստին: Ասթանայի բանակցութիւններու Սուրիոյ Հանրապետութեան պատուիրակութեան նախագահ դրկտ. Պաշար ալ ճաաֆարի շեշտեց, որ Սուրիա պատրաստակամութիւն չունի երկար սպասելու թրջական իշխանութիւններուն Ասթանայի եւ Սոչիի պարտաւորութիւններու ի կատար ածման, Իտլիպի միլիոնաւոր բնակիչները սուրիական պետութեան միջամտութիւնը կը խնդրեն տագնապի լուծման եւ ահաբեկչական խմբաւորումներուն դուրս բերման համար:

Ղազախստանի մայրաքաղաք Նուր Սուլթանի մէջ բանակցութիւններու 13-րդ նիստի աւարտին, ճաաֆարի ըսաւ. «*Ռուսական եւ իրանեան կողմերուն հետ խորհրդակցական հանդիպումներ ունեցանք*»: ճաաֆարի այդ հանդիպումները կարելոր եւ եզրափակիչ հաղորդագրութեան վրայ դրական ազդեցութիւն ունեցող գործօններ համարեց:

Սոչիի համաձայնութենէն տարի մը ետք, Սուրիա թրջական կողմէն անաչառ քայլեր չնկատեց: Համաձայնութիւնը կ'ընդգրկէր զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներուն Հալէպի եւ Իտլիպի միջեւ գտնուող Ապու Տիուր գիւնուրական օդակայանէն 20 քիլոմէթր դէպի արեւմուտք նահանջելու պայմանը, սակայն տեղի ունեցան հակառակ ուղղութեամբ զարգացումներ եւ ահաբեկչական խմբաւորումներուն թիւը Իտլիպի մէջ աստիճանաբար աճ արձանագրեց:

Այս առիթով, ճաաֆարի կարելոր համարեց բանակցութիւններու եզրափակիչ հաղորդագրութեան գործնականացումը, յատկապէս Նկատի ունենալով այն հանգամանքը, որ Թուրքիա Ասթանայի բանակցութիւններու հովանաւոր կողմերէն մէկը կը համարուի:

Բանակցութեան հովանաւոր կողմերը հանդէս եկան հաղորդագրութեամբ, որուն մէջ շեշտեցին Իտլիպի մէջ լարուածութեան մեղմացման գօտիէն ներս զինադադար յայտարարելու անհրաժեշտութիւնը: Ըստ այնմ, սուրիական բանակը յարգելով հաղորդագրութեան ընդգրկած որոշումը, կասեցուց իր ռազմական գործողութիւնները զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներուն դէմ՝ պայմանաւ, որ գործարդուի Սոչիի համաձայնութիւնը, ըստ որուն զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումները, իրենց ծանր եւ միջին իրետանիներուն հետ, կը նահանջեն Իտլիպի լարուածութեան մեղմացման գօտիէն 20 քմ. խորութեամբ: Սակայն զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներ չյարգեցին զինադադարի որոշումը եւ յարձակում գործեցին Իտլիպի լարուածութեան մեղմացման գօտիի յարակից, խաղաղ բնակավայրերու վրայ:

Այս իսկ պատճառով, Երկուշաբթի, 5 Օգոստոս 2019-ին, սուրիական բանակի հրամանատարութիւնը յայտարարեց զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներուն դէմ գիւնուրական գործողութիւններուն վերսկսումը:

Ճ Շ Դ Ո Ւ Մ ԳԱՄԻՇԼԻԷՆ ՆԵՐՍ ՍՏԵՂԾՈՒԱԾ ԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մեր սիրելի ժողովուրդի գաւակներուն կ'ուզենք յայտնել հետեւեալը.- Անցնող օրերուն համացանցի ճամբով շրջանառութեան մէջ դրուած է նամակ մը, որուն մէջ «Ճեզիրէի Կեդրոնական Մարմին»ը կը յայտարարէ. «Այսուհետեւ ոչ մէկ կապ ունիք Հալէպի Առաջնորդարանին հետ»:

- Այս ուղղութեամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Ազգային Իշխանութիւնը կը կատարէ հետեւեալ ճշդումը.
1. - Գամիշլիի մէջ քանի մը անձեր, որոնք իրենք զիրենք կ'անուանեն Թաղականութիւն, ոչ մէկ ձեռով կը ներկայացնեն Թաղականութիւնը: Անցեալ շաբաթ պատուիրակութեամբ Ճեզիրէ այցելեց Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Սրբազանը, ուր Ազգային Իշխանութիւնը նշանակեց Նոր Թաղականութիւն մը, ատենապետութեամբ տիար Վարդգէս Սիմոնեանի:
 2. - Բերիոյ Հայոց Թեմի Ազգային Իշխանութիւնը օրինաւոր կերպով կը ճանչնայ միայն վերոնշեալ Թաղականութիւնը: Միայն այս Թաղականութիւնը իրաւունք ունի Ճեզիրէի Հայոց Փոխանորդութեան անունով խօսելու եւ գործելու:
 3. - Մինչեւ Նոր առաջնորդական փոխանորդի նշանակումը, Արժանապատիւ Տ. Պսակ Զահանայ Պերպերեան կը գործէ որպէս Առաջնորդական Փոխանորդի Տեղապահ: Այս առիթով, Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Սրբազանը եւ Ազգային Իշխանութիւնը կ'ուզեն շրջանի մեր ժողովուրդին հեռու մնալու հակաօրինական եւ գաղութիւն ներքին միասնականութիւնը ջլատող փորձեր եւ համախմբուելու մեր եկեղեցւոյ շուրջ:

**Դիան Բերիոյ Հայոց Թեմի
Ազգ. Առաջնորդարանի
Հայէպ, 4 Օգոստոս 2019**

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ՄԵՉ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՅԱՒ ՀԱՄԱՆՅԿԱԿԱՆ 7-ՐԴ ԽԱՂԵՐՈՒ ԲԱՅՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՌ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ստեփանակերտի Ստեփան Շահումեանի անունը կրող հանրապետական մարզադաշտին մէջ, 6 Օգոստոսին տեղի ունեցաւ Համահայկական 7-րդ մարզական խաղերու բացման հանդիսաւոր արարողութիւնը:

Հանդիսաւոր արարողութեան սկիզբը թատերական բեմադրութեամբ ներկայացուեցան հայոց պատմութեան ամենավառ էջերը: Այսուհետեւ սկսաւ պատուիրակութիւններու շքերթը, որուն մաս կը կազմէին 35 երկիրներու 161 քաղաքներու աւելի քան 5244 մարզիկներ:

Շար.՝ Էջ 16 ➤

Խմբագրական

ԱՐՅԱԽԻ ՅԵՏ, ԱՐՅԱԽԻ ՄԵՉ

Ապրիլեան քառօրեայ պատերազմն ետք, Արցախը ծաղկեց-նելու, անոր ճանաչման նպաստելու եւ խաղաղութեան պատգամը շեշտադրելու համահայկական ճիգերը նոր թափ ստացան:

Արցախի մէջ կազմակերպուած բանակումներ, Հայ Դատի յանձնախումբերուն ջանքերով Արցախ ուղղուած օտարազգի քաղաքական գործիչներ, լրագրողներու համահայկական ժողով, ՀՅԴ ընդհ. ժողով, ՀՅԴ-ի կազմակերպութեամբ «Հայաստան-Արցախ Ռազմավարական Դաշինք» ֆորում եւ վերջապէս Ստեփանակերտի մէջ համահայկական 7-րդ մարզական խաղերու բացում: Այս բոլորը Արցախին ուղղուած համահայկական գորակցութիւնը շեշտադրող քայլեր էին, որոնց մասնակցեցան բոլորը անխտիր՝ անկախ քաղաքական, գաղափարական կամ աշխարհագրական իրենց տարբերութիւններէն, որպէս համախումբ ուժ, որ պատրաստ է ամեն ձեւով նեցուկ կանգնիլ Արցախին:

Համահայկական 7-րդ մարզական խաղերուն Արցախի մէջ բացման հանդիսաւոր արարողութեան խանդավառութեամբ հետեւեցաւ համայն հայութիւնը:

Արցախի մէջ նման համահայկական խաղերու կազմակերպումն ու աշխարհի չորս կողմերէն հարիւրաւոր հայ երիտասարդներու Արցախ ժամանումը հայկական Արցախը պահպանելու եւ զարգացնելու համահայկական խոստում մըն էր, որ դրական մթնոլորտ ստեղծելով մէկտեղ, Արցախի դէրը շեշտադրող, Արցախ այցելութիւնը խթանող ու մարզանքի ճամբով խաղաղութեան պատգամ մը փոխանցող ազդակ մը հանդիսացաւ նաեւ:

Սա յստակ պատգամ մըն էր Արցախի թռիչքը կասեցնել փորձողներուն, թէ որքան ալ սպառնալիքներ տեղան քաղաքական բեմի վրայ, որքան ալ խոչընդոտներ սահմանուին Արցախ այցելութեան ու Արցախի ճանաչելութեան սահմանափակման համար, աշխարհատարած հայութիւնը Արցախի կողքին է, անոր մէկ մասն է ու պայքարին ջահակիրը, եւ այս անգամ երեք ջահերով կը հասնի Ստեփանակերտ:

Երեք ջահերու բոցավառումը հայկական երեք խորհրդանշական վայրերու մէջ՝ Կիլիկիոյ Մուսա լեռան ստորոտին, Արարատեան դաշտի Խոր Վիրապին եւ Արցախի Տիգրանակերտի, Սփիւռքը, հայրենիքն ու Արցախը խորհրդանշող դէմքերու ձեռամբ, համահայկական մեր տեսիլքին նկատմամբ հաւատքի դրսեւորում մը հանդիսացաւ, երիտասարդ մարզիկներուն պատմական մեր իրաւունքներուն տէր կանգնելու յստակ ուղերձ մը յղելով:

Միայն հպարտութեամբ կարելի էր դիտել այս համախմբումը, այս միասնութիւնը եւ հաւատալ, որ նման ձեռնարկներու առթած խանդավառութիւնն ու ուղղած արտաքին թէ ներքին պատգամները իրենց գործնական արձագանգը եւս կը գտնեն գետնի վրայ:

Հազարաւոր սփիւռքահայ երիտասարդներու այցելութիւնը Արցախ բնականաբար պիտի նպաստէ Արցախը իրողապէս ճանչնալու, անոր ապրած տագնապներն ու զարգացման հոլովոյթը շօշափելու: Փոխադարձաբար նաեւ Արցախի ու Հայաստանի մեր հայրենակիցները մրցումներու շփումներու ընդմէջէն անելի լաւ պիտի ճանչնան իւրաքանչիւր երկրէ ժամանած սփիւռքահայ երիտասարդները, անոնց տագնապներն ու առաւելութիւնները: Առանց այս մերձեցումներուն, միասնականութեան ուժը շօշափելու ընծայուած այս առիթներուն, հաւանաբար պիտի դանդաղի փոխազդեցութեան գործօններու ճշդումն ու օգտագործումը:

Միւս կողմէ, ճիշդ է որ այստեղ մրցումներու արդիւնքներէն անելի կարեւոր կը համարուին հայ մարզիկներու մէկտեղումը, փորձառութիւններու փոխանակումը, սակայն նոյնքան ցանկալի պիտի ըլլար, որ համահայկական մարզական կեանքն ալ օգտուէր այսպիսի ձեռնարկներէ՝ նոր մակարդակներ նուաճելու, մասնազիտացած հայ մարզիկներու փաղանգը ընդլայնելու եւ իւրաքանչիւր շրջանի մարզական կեանքին համար զարգացման նոր հորիզոններ բանալու:

«Գ.»

-«Շամ Թայմզ» կայքը յայտնեց, որ սահմանային «Պապալ Հաուս»-ի տեղական մարմիններու վիճակագրութեան համաձայն, Յուլիս ամսուան ընթացքին, Թուրքիա անելի քան 6000 սուրիացի գաղթական բռնի կերպով տեղափոխած է Սուրիոյ հիւսիսային բաժին, որ ենթակայ է զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներու հսկողութեան:

Նախօրոք «Human Rights Watch» կազմակերպութիւնը, մեկնաբանելով թրքական իշխանութեան կողմէն սուրիացի գաղթականներուն բռնի կերպով Իտալիա տեղափոխման քարոզարշաւը, մեղադրած է Թուրքիան յայտնելով, որ ան սուրիացի գաղթականներուն կը ստիպէ փաստաթուղթեր ստորագրել, այն տպաւորութիւնը տալու համար, թէ անոնք իրենց յօժար կամքով Իտալիա կ'ուղղուին:

-Երկուշաբթի, 5 Օգոստոս 2019-ին, ՍԱՆԱ հաղորդեց, որ յետմիջօրէի ժամը 3:30-ին, զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներ բազմաթիւ հրթիռներ արձակած են Հմէմլիմի զինուորական օդակայանին ուղղութեամբ: Արձանագրուած են բազմաթիւ զոհեր եւ նիւթական վնասներ:

-Երեքշաբթի, 6 Օգոստոս 2019-ին, ՍԱՆԱ հաղորդեց, որ Ուաշինկթըն, շարունակելով միջազգային օրէնքներու խախտումը, «Միջազգային Դաշինք» ին պատկանող տասնեակ բեռնատարներ եւ զինուորական սայլեր Գամիշլի ուղղարկած է, աջակցելու ԶԱՍԱՏ-ի զինեալներուն: Վերջինս տեղւոյն բնակչութեան դէմ յարձակումներ կը գործէ, արեւելեան շրջանի քարիւղը թալանի կ'ենթարկէ եւ իր կարելին ի գործ կը դնէ Իսրայէլի հետ յարաբերութիւնը զարգացնելու տարբեր ոլորտներու մէջ: Արցախը յայտնեց, որ ամերիկեան բեռնատարները մուտք գործած են «Սիւմալքա» միջանցքէն, որ Հասիչէ նահանգը կը կապէ Իրաքի հիւսիսային շրջանին եւ Գամիշլիին:

Նախորդ ամսուան կիսուն լրատուական աղբիւրներ յայտնաբերեցին պաշտօնական նամակ մը, ըստ որուն իսրայէլեան «Քահանա» ընկերութիւնը կը ներկայացնէ «Ժողովրդավար Սուրիոյ Խորհուրդ»ը, որպէս միջնորդ՝ վերջինիս գողցած սուրիական քարիւղը վաճարելու:

-Երեքշաբթի, 6 Օգոստոս 2019-ին, սուրիական business to business կայքը յայտնեց, որ Սուրիոյ մէջ ոսկիին գինը անսախընթաց աճ արձանագրեց՝ համաշխարհային շուկային մէջ ոսկիի գինին բարձրացումին հետեւանքով:

Կայքը յայտնեց, որ 31 Դեկտեմբեր 2018-ին, 1 կրամ ոսկին կ'արժէր 17.500 u.n., իսկ 5 Օգոստոս 2019-ին՝ 24.000 u.n.:

-Զորեքշաբթի, 7 Օգոստոս 2019-ին, կազմակերպութեամբ Սուրիոյ գիտական հետազօտութիւններու բարձրագոյն խորհուրդին, Սուրիոյ Սփիւռքի եւ Արտաքին Գործոց Նախարարութեան եւ Սփիւռքի սուրիացի մասնագետներու «Նոսիթիա» խորհուրդին, Դամասկոսի «Ասատ» մշակոյթի եւ արուեստի տան մէջ տեղի ունեցաւ Սուրիոյ յետպատերազմեան տնտեսութեան մէջ Սուրիոյ եւ Սփիւռքի գիտնականներու ներդրումի միջոցներուն նուիրուած առաջին գիտաժողովը:

Երկօրեայ ժողովին մասնակցեցան 13 երկիրներէ 22 սուրիացի հետազօտողներ: Ժողովը լուսարձակի տակ առաւ 4 կարեւոր առանցքներ՝ բժշկութեան, երկրաչափութեան, կենսոլորտի, ջերմութիւն ու տնտեսութեան:

Լուրեր Հայաշխարհին

ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵ ԱՐՃԱՆԻ ՄԵՋ ՆԵՐՎԱՅԱՑՈՒՅԻ ԶԱՄԱՆԱՅՎԱԿԱՆ ԱՆՆՐԱԺԵՆՑ ՕՐԱՎԱՐՁԵՐ

Արցախի մեջ տեղի ունեցող համահայկական խաղերու նախօրեին՝ 5 Օգոստոսին, ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան Ստեփանակերտ ժամանած է:

Նոյն օրը, Ստեփանակերտի մեջ, տեղի ունեցած է Արցախի Հանրապետության նախագահ Բակո Սահակեանի եւ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի հանդիպումը: Հանդիպումի ընթացքին քննարկուած են հայկական երկու պետութիւններու փոխադարձ գործակցութեան առնչուող հարցեր:

Այնուհետեւ Ստեփանակերտի մեջ տեղի ունեցած է ժողովրդային հաւաք: Համահայկական խաղերուն ընդառաջ Ստեփանակերտի Վերածնունդի հրապարակին վրայ հաւաք կազմակերպելու նպատակը եղած է ուղերձ յղել հայութեան, անդրադարձ կատարելով քանի մը կարեւոր հարցի:

Այս առիթով ելոյթ ունեցած է ՀՀ վարչապետը, որ իր խօսքին մեջ Հայաստանին ու Արցախին առնչուող բազմաթիւ մարտահրաւերներու անդրադարձած է: Ան յայտնած է, որ համահայկականութեան տրամաբանութիւնը իսկապէս կրնայ գոյութիւն ունենալ եւ արդիւնաւետ ըլլալ, եթէ յետինը քանի մը առանցքային համաձայնութիւններու վրայ:

ՀՀ վարչապետը նախ ընդգծած է, որ բռնութիւնը պետք է զանց առնուի ներհայկական որեւէ հարցի լուծման գործընթացէն: Անոր համաձայն, անոնք որոնք կը դիտարկեն բռնութիւնը որպէս հարց լուծելու միջոց, պետք է մերժուին եւ պատմութեան արքանոցը նետուին: Վարչապետը յայտնած է, որ այս հարցին մեջ բացառութիւն չկայ, խօսքը օրինական բռնութեան կիրառման մասին է՝ ուղղուած յանցագործութիւններու կանխումին եւ բացառապէս յայտումին, հանրութեան բնականոն կեանքի ապահովման համար:

Այս առումով, վարչապետը կարեւոր համարած է Արցախի մեջ սպասուող նախագահական ու խորհրդարանական ընտրութիւնները ազատ, մրցակցային, ժողովրդավարական միջավայրի մեջ, ժողովուրդին ազատ կամքի արտայայտման իսկական երաշխիքներուն ապահովումով: Ըստ անոր, Հայաստանը պետք է հանդէս գայ եւ հանդէս կու գայ որպէս Արցախի ժողովուրդի ազատ կամքին արտայայտման, օրինաւոր իշխանութեան ձեւաւորման երաշխաւոր:

«Հայաստանի եւ Արցախի, հայ ժողովուրդի ինքնիշխանութիւնը բարձրագոյն արժէք է: Անոնք, որոնք կը փորձեն օտար ուժեր ներգրաւել ներհայկական, ներհայաստանեան հարցեր լուծելու համար, անոնք, որոնք մեր երկրին մեջ հանդէս կու գան որպէս օտարերկրեայ շահերու ներկայացուցիչներ, կ'արժանանան հայ ժողովուրդին եւ անոր օրինաւոր ներկայացուցիչ՝ ՀՀ կառավարութեան ամենակոշտ հակազդեցութեան» ըսած է ան:

Վարչապետը համոզուած է, որ Հայաստանը եւ Արցախը պետք է հեռու մնան փտածութենէ: Անոր դրսեւորումները, հովանաւորութիւնը, արհեստական մենաշնորհները, խոչընդոտներու յարուցումը պետք է արմատախիլ ըլլան: Փտածութեան արդիւնքով, ըստ անոր, պետութեան հասցուած կիւթական վնասները պետք է հատուցուին:

Վարչապետը շեշտած է, որ իրաւունքի, օրէնքի գերակայութիւնը, օրէնքի առջեւ բոլորին հաւասարութիւնը պետք է դառնայ ներագգային յարաբերութիւններու առանցք: Արտաքին կամ ներքին ազդեցութիւններուն տրուող դատարաններու գոյութիւնը սպառնալիք է ազգային անվտանգութեան: Հայաստանի եւ Արցախի դատարանները պետք է անկախ ըլլան:

Վարչապետը անդրադարձած է նաեւ ամենազխաւոր համաձայնութեան: Արցախի հարցի կարգ աւորման բանակցային գործընթացի նպատակը պետք է ըլլայ Արցախի ժողովուրդին ինքնորոշման եւ անվտանգութեան համար մղուած արցախեան ազատամարտի արդիւնքներուն պաշտպանութիւնը: Բանակցութիւններու արդիւնքին համաձայն Հայաստանի ու Արցախի կառավարութիւններուն համար ընդունելի համարուած որեւէ լուծում կրնայ ընդունելի համարուիլ միայն Հայաստանի եւ Արցախի ժողովրդական հաւանութեան պարագային: Ան իր խօսքին մեջ դիտել տուած է, որ Արցախի հարցին խաղաղ կարգաւորումը սկզբունքային նշանակութիւն ունի, ապա մատնանշած, որ Արցախի եւ Հայաստանի անվտանգութիւնը՝ մեր գինեալ ուժերուն մարտունակութեան շարունակական բարձրացումով, Հայաստանի համար կը մնայ բացարձակ առաջնահերթութիւն:

ԱՐՃԱՆԵ ՄԵՐ ԲՈՒՈՐԻՆ ԿԻՉԱԿԵՏՆ Է

«Ապառաժ» - ՀՀ Բիւրոյի ներկայացուցիչ Յակոբ Տեր Խաչատուրեան Համահայկական 7-րդ ամառնային խաղերուն առիթով եւ Արցախի իշխանութեան ներկայացուցիչներուն հետ հանդիպելու համար Արցախ ժամանած է:

ՀՀ ներկայացուցիչը «Ապառաժ»ի հետ գրոյցի ընթացքին ողջունած է Համահայկական խաղերու բացումը Ստեփանակերտի մեջ կատարելու քայլը:

Յակոբ Տեր Խաչատուրեան ըսած է. «Համոզուած եմ, որ սա յատուկ նշանակութիւն ունի, նոյն պատճառով մենք տարեսկիզբին ՀՀ Ընդհանուր ժողովը գումարեցինք Ստեփանակերտի մեջ: Արցախը մեր բոլորին կիզակէտն է: Արցախին համար բոլորս ընելիք ունինք: Ինչպէս բազմիցս յայտարարած ենք, մեր երկրի գարգացման ուղին պետք է հիմնուած ըլլայ «գարգանալ՝ չգիջելով» գաղափարախօսութեան վրայ: Եւ ուրախ եմ ըսելու, որ գարգացման այս ուղիին շուրջ համախոհութիւնը նկատելի է համահայկական առումով»:

Անդրադառնալով նախորդ օրերուն Վերածնունդ հրապարակին վրայ տեղի ունեցած ժողովրդային հաւաքին, ՀՀ Բիւրոյի ներկայացուցիչը դիտել տուած է, որ մարզանքը ինքնին միացնող ազդակ է եւ Համահայկական խաղերու ընթացքին պետք է ըլլայ միասնականութեան նորովի դրսեւորում ու ամբողջական հայութեան խանդավառութեան առիթ: «Ես անձամբ ներկայ էի տեղի ունեցած ժողովրդային հաւաքին: Մեզի համար մտահոգիչ էր, որ բացման արարողութենէն առաջ տեղի ունեցած ժողովրդային հաւաքը քաղաքական բնոյթ ստացաւ: Կ'ողջունենք Արցախի Հանրապետութեան նախագահին եւ ՀՀ վարչապետին ելոյթներուն մեջ միասնութեան շեշտադրումը: Սակայն Դաշնակցութիւնը կը հաւատայ, որ միասնութիւնը պետք է ըլլայ համոզումով, իրական միասնութիւն՝ առանց քաղաքական շահադիտութեան», ըսած է Յակոբ Տեր Խաչատուրեան:

ՄԱՍԻՍ ՄԱՅԻՆԵԱՆ ԸՆԴՈՒՆԱԾ Է ՀՅԴ ԲԻՐՈՅԻ ՆԵՐՎԱՅԱՑՈՒՅԻՉ ՅԱԿՈԲ ՏԵՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԸ

Արցախի Հանրապետութեան արտաքին գործոց նախարար Մասիս Մայիլեան 6 Օգոստոսին ընդունեց ՀՀ Բիւրոյի ներկայացուցիչ Յակոբ Տեր Խաչատուրեանը: Հանդիպման ընթացքին մտքեր փոխանակուեցան Արցա-

խի արտաքին քաղաքական հարցերու լուծման համար Արցախի ԱԳՆ եւ ՀՀ Բիւրոյի կառույցներու միջեւ համագործակցութեան առնչուող շարք մը հարցերու շուրջ: Այս առումով արտաքին քաղաքական գերատեսչութեան ղեկավարը ներկայացուցած է Արցախի Հանրապետութեան պատուիրակութեան Աւստրալիա կատարած վերջին այցելութեան արդիւնքը եւ բարձրօրէն գնահատած է Հայ Դատի Աւստրալիոյ Յանձնախումբի ներդրումը այդ այցելութեան կազմակերպման մեջ:

Կարծիքներ փոխանակուած են նաեւ Արցախի մեջ ընթացիկ գործընթացներու արտաքին քաղաքականութեան օրակարգի վրայ անոնց ազդեցութեան մասին եւ այլն:

Հանդիպումին ներկայ գտնուած են նաեւ ՀՀ Բիւրոյի Կեդրոնական Կոմիտէի ներկայացուցիչ, ԱՀ ԱԾ «Դաշնակցութիւն» խմբակցութեան անդամ Դաւիթ Իշխանեան:

ՀԱՐՑԱՋՐՈՅ

ԱՆՈՒՇ ԱՄՍԷԵԱՆ. «ՅՅԴ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ՆԱՅԱՍԱՆԻ Ա. ՆԱՐԵՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՅՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ԿԱՐԵՒՐ ԱՐԽԻՆԵՐ»

«Գանձասար» հարցազրույց մը ունեցաւ ՅՅԴ Պատմութեան թանգարանի տնօրէն Անուշ Ամսէանի հետ, լուսարձակի տակ առնելու թանգարանի տնօրէնութեան գործունէութիւնն ու թանգարանին պատմական արժէքը: Ստորեւ կը ներկայացնենք հարցազրույցը:

«Գանձասար»- Ե՞րբ հիմնուած է ՅՅԴ պատմութեան թանգարանը եւ ի՞նչ նպատակ կը հետապնդէ ան:

Անուշ Ամսէան- 20-րդ դարու սկիզբը Օսմանեան եւ Ռուսական կայսրութեանց տարածքներուն վրայ ազգային ուժերը հալածանքի կ'ենթարկուէին: Մենք ո՛չ միայն մարդուժ եւ ընկերներ կը կորսընցնէինք, այլեւ կը բռնագրաւուէին մեր պատմական փաստերը, արձանագ-

յառաջիկայ տարիներուն: Թանգարանը տեղափոխուելէն ետք՝ մինչեւ 1935 թուական, թանգարանի պատասխանատուն մնաց Լեւոն Թադեւսեանը (Պապաշա), որ քրիստոնէական քրոջ կրտսեր որդին էր: Անոր մահէն ետք պատասխանատու նշանակուեցաւ Կեսարիմ Բալայեանը, որ մեծ ներդրում ունեցաւ նաեւ ՅՅԴ հիմնադրութեան եւ Դարաբաղեան շարժումին մէջ, մասնակից դարձաւ Յայաստանի Հանրապետութեան տարիներուն բանակի ստեղծման եւ պետականութեան կազմաւորման գործին, սակայն 1921-ի ապստամբութենէն ետք, միւսներուն նման ինքն ալ ստիպուած հեռացաւ Պարսկաստան, ապա Փարիզ, ուր 1935-էն մինչեւ իր մահը՝ 1959, մնաց թանգարանի վարիչ պատասխանատուն: Ան թանգարանը վերածեց հայ կեդրոնի, ուր ոչ միայն իրեր կը ցուցադրուէին, այլեւ աշխարհի գանազան անկիւններէն մարդիկ կը հաւաքուէին, տոնական օրերուն կը համախմբուէին եւ ազգային տօները կը յիշատակէին: Այնուհետեւ թանգարանի տնօրէնութիւնը վարեց Կարօ Մեհեան:

2006-ին թանգարանը տեղափոխուեցաւ Յայաստան: Մշակութային կեդրոնի նիւթերը երեք մասի բաժնուած էին՝ գրադարան, արխիւ եւ թանգարան: Արխիւը 1947-1948 թուականներուն տեղափոխուեցաւ Պոսթալ եւ մինչեւ օրս հոն կը գտնուի: Թանգարանի մնացեալ բաժինը 2006-ին տեղափոխուեցաւ Յայաստան, իսկ 2007-ին սրահը բացուեցաւ: Տարածքը փոքր ըլլալուն պատճառով որպէս թեմա ընտրուեցաւ Յայաստանի Ա. Հանրապետութեան կազմութիւնը, որ ոչ միայն կարեւորագոյն նուաճումն էր Դաշնակցութեան գործունէութեան, այլեւ մեր ժողովուրդի պատմութեան:

Իւրաքանչիւր ժողովուրդի մեծագոյն երազանքը պետականութիւն ունենալն է, իսկ մերը ոչ թէ ունենալն էր, այլեւ՝ վերականգնելը: Շատ կարեւոր էր Ա. Հանրապետութեան մասին ժողովուրդին պատմել, արխիւներ ցոյց տալ, մասնաւոր որ հորհրդային Միութեան, պոլշեւիկեան եւ կոմունիստական ժամանակաշրջանին սխալ մեկնաբանուած էր ժողովուրդին մեր պատմութիւնը եւ գրեթէ երեք սերունդ սխալ պատկերացումներ ունէր ոչ միայն դաշնակցութեան մասին, այլեւ՝ Ա. Հանրապետութեան մասին, որ միայն դաշնակցութեան պատմութիւնը չէր, այլեւ հայ ժողովուրդին պատմութիւնն էր:

«Գ.»- Ինչպիսի՞ արխիւներ եւ իրեր պահպանուած են թանգարանին մէջ:

Ա.Ա.- Թանգարանի արխիւային մասը քիչ է, քանի որ ՅՅԴ-ի հիմնական արխիւները պահպանուած են Պոսթալի մէջ: Այստեղ ցուցադրուած է թանգարանայինը՝ Ա. Հանրապետութեան գործիչներուն անձ-

նական իրերը, լուսանկարները, քարտէզներ եւ պատմութիւնը ամբողջացնող արխիւներ:

Ներկայիս կը շարունակենք նիւթեր հաւաքել, բայց ոչ այն թափով, ինչպէս որ սկզբնական շրջանին հաւաքուած է աշխարհի բոլոր դաշնակցականներուն ներդրումով:

ՅՅԴ Պատմութեան թանգարանը նաեւ կենսաբանական, մարդաբանական թանգարան է, որովհետեւ կը պարունակէ Անդրանիկի ատամները, Շանթի եւ Օհանջանեանի մազափունջերը, Շիրակեանի աճիւնները եւ այլ նիւթեր:

«Գ.»- Թանգարանը ինչպիսի՞ այցելուներ կ'ունենայ ընդհանրապէս:

Ա.Ա.- Սփիւռքի մեր ընկերները յաճախ կ'այցելեն: Մարդիկ կան, որոնք անընդհատ կ'այցելեն: Աշխատանք կը տանինք դպրոցի ուսանողները բերելու, յատկապէս 8-9 տարեկան աշակերտները, որոնք դասագիրքերուն մէջ Յայաստանի Ա. Հանրապետութեան մասին քանի մը տող գրուած է միայն: Անոնք երբ ուսուցիչներուն հետ կ'այցելեն, մօտէն կը ծանօթանան եւ կը սորվին Յայաստանի Ա. Հանրապետութեան կազմութեան ամբողջական պատմութիւնը: Դպրոցական դասագիրքերը թիւերու շտեմարան դարձած են, անոնց վերանայումը անհրաժեշտ է:

ՅՅԴ Ուսանողական, երիտասարդական, եւ հայաստանեան պատանեկան միութիւնները, Սփիւռքի մեր կառույցները ծրագրուած կերպով կ'այցելեն թանգարան:

«Գ.»- Թանգարանի տնօրէնութիւնը ինչպիսի՞ ձեռնարկներ կը կազմակերպէ:

Ա.Ա.- Ամէն տարի 18 Մայիսին Թանգարանի Միջազգային Օրը կը յիշատակենք, իսկ 18-ին յաջորդող առաջին Շաբաթ օրը կը մասնակցինք «Թանգարանային Գիշեր» օրուան, երբ մինչեւ գիշերուան 12 թանգարանը անվճար բաց կը պահենք, որուն հետեւանքով ալ մեծաթիւ այցելուներ կ'ունենանք:

Յետաքրքրական ձեռնարկներ կը կազմակերպենք, ինչպէս նաեւ դասախօսութիւններ՝ Պատանեկան Միութեան համար:

Եթէ տարածք ունենանք, կարելիութիւն կ'ունենանք ժամանակաւոր ցուցադրութիւններ ալ կազմակերպելու, մշտական ցուցադրութեան կողքին, որ նպատակային է: Կրնանք ըստ ժամանակին եւ անհրաժեշտութեան ցուցադրութիւններ կազմակերպել, նոյնիսկ կիրառական արուեստ ներկայացնել աշխարհի ինքնահոսներու, գրիչներու զարգացումը ցուցադրելով 15-րդ դարէն մինչեւ մեր օրերը եւ նմանօրինակ այլ ցուցադրութիւններ:

Թանգարանի մասին քանի մը անգամ երկիր Մետիա պատկերասփիւռի կայանէն հանդէս եկայ, «Առաւօտ Լուսոյ» յայտագիրէն, նաեւ Փետրուարեան ապստամբութեան եւ Մայիս 28-ի խորհուրդները փոխանցելու: Այլ կայաններ եւս նկարահանեցին թանգարանը Մայիս 28-ի եւ Ա. Հանրապետութեան նիւթերով: Թանգարանը նկարահանուեցաւ Արամ Մանուկեանի մասին եւ հորհրդարանի առաջին կին պատգամաւորներու մասին շարժանկարներու պատրաստութեան համար:

Բաւական ծրագրեր ունինք՝ տարբեր շերտերու հետ հանդիպումներ, հրաւերներ կազմակերպելու եւ ժողովուրդին հետ աշխատելու առումով:

«Գ.»- Ձեր կարծիքով ի՞նչ է արխիւային աշխատանքին կարեւորութիւնը:

Ա.Ա.- Արխիւային աշխատանքը շատ կարեւոր է: Նման աշխատանք մէկ հոգիի գործ չէ, այլ՝ երկար ժամանակ պահանջող խմբային աշխատանք: Մենք ունինք հարուստ նիւթեր եւ Պոսթալի, եւ Յայաստանի մէջ: Ներկայիս ընկ. Երուանդ Փամպուքեան արխիւային աշխատանքը կը տանի: Պոսթալի մեր արխիւային եւ թանգարանային նիւթը մասնագիտական աշխատանք կը պահանջէ, աշխատանքային բաժանումներ պետք է կատարուին ըստ նիւթերու եւ ժամանակաշրջանի: Մեր արխիւները հրատարակելով, հանրային դարձնելով մենք կը ներկայացնենք եւ մեր ժողովուրդին պատմութիւնը, եւ Դաշնակցութեան պատմութիւնը, որովհետեւ Դաշնակցութեան պատմութիւնը եւ Ա. Հանրապետութեան պատմութիւնը մեր ժողովուրդի պատմութեան անքակտելի մասերն են: Այդ պատճառով թանգարանին մէջ ցուցադրած ենք երկու դրօշները՝ բացատրելու համար թէ ո՞ր մէկն է կառավարութեան ազգային դրօշը եւ ո՞ր մէկը՝ Դաշնակցութեանը: Ոմանց մօտ շփոթ կը յառաջացնէր այս իսկ թեման: Թանգարանին մէջ ցուցադրուած կառավարութեան եռագոյն դրօշը պատմական անցեալով եզակի ցուցանմուշ է:

Այս աշխատանքին մէջ մշակութային դաստիարակութիւն կայ եւ ոչ միայն պատմութիւն: Ունինք նիւթեր, որոնք կապուած են նաեւ մշակոյթի հետ՝ Աղբալեան, Շանթ եւ միւս գործիչները: Մեր երազանքն է մշակութային կեդրոն ստեղծել՝ թանգարան, արխիւ եւ գրադարան, ընդհանուր մեծ կառոյցով եւ սրահով, ուր կրնանք Դաշնակցութեան պատմութեան կողքին մեր մշակոյթի պատմութիւնը ցուցադրել, 19-րդ դարու ազատագրական ֆիտայական շարժումէն սկսեալ մինչեւ մեր օրերը գէնքի պատմութիւնը, դաշնային պատմութիւնը իրենց զարդանախշերով: Եթէ այս ամբողջը համատեղուի եւ ստեղծուի ուսումնասիրութեան համար ամբողջ խումբ մը, այն ատեն պարտաւոր կ'ըլլանք վերահրատարակել գիր-

Հարցազրույց վարեց Մարինա Պողիկեան Շաբ.՝ 12 12

րութիւնները, նկարները, անձնական իրերը: Այդ օրերուն, Ռոստոմ եւ իր ընկերները, այդ ամէնը պահպանելու եւ պատմութեան յանձնելու համար սկսան մասունքի պէս, աստիճանաբար հաւաքել արխիւները, միակ ապահով վայր ունենալով ժընեւի մէջ Դրօշակի խմբագրատունը: Տասնհինգ տարիներու ընթացքին հաւաքուածները այնքան շատցան, որ 1915-ին որոշուեցաւ ՅՅԴ պատմութեան թանգարանի մը մէջ առանձնացնել այդ բոլորը՝ գրադարանը առանձին, իսկ արխիւները առանձին բաժիններով պահել: Երբ Դրօշակի գործունէութիւնը ժընեւի մէջ դադարեցաւ, 1924-1925 թուականներուն թանգարանի ամբողջ նիւթերը տեղափոխուեցան Փարիզ, ուր շէնք մը ձեռքբերուեցաւ եւ հաւաքուածները երեք մասի բաժնուած պահպանուեցան այնտեղ: Այդ վայրը մշակութային եւ գաղափարական կեդրոն մը դառնալով համախմբող դեր կատարեց

Նշմար

ԵՐԿՈՒ ՊԱՏԿԵՐ

Միհրան Բիրսոնյան

Պատկեր առաջին

Տարիներ առաջ ընկերական հաւաքի մը կը խօսէի ընկերվարութեան մասին եւ բաղդատական վերլուծումներով կը փորձէի բացատրել ԶՅԴ-ի ընկերվարութիւնը: Կ'ըսէի, թէ տնտեսական ու դասակարգային պայքարի գաղափարախօսութեան հիմքի վրայ հաստատուած սովետի օրինակը (մոտել) փաստեց, որ հոն ուր հաւասարութիւն կայ, ազատութիւն չկայ եւ միեւնոյն տրամաբանութեամբ ալ հոն ուր ազատութիւն կայ, հաւասարութիւն չկայ, չի կըրնար ըլլալ: Կը բացատրէի, թէ մեր

ընկերվարութիւնը ունի զիրար ամբողջացնող եւ իրարմով պայմանաւորուած երկու համարժէք հիմք՝ քաղաքական, որ ժողովրդավարութիւնն է, ինչ որ կը նշանակէ ժողովուրդի կամքի տայայտութիւն, ազատութիւն, արդարութիւն, օրէնքի առջեւ հաւասարութիւն եւ այլն, եւ՝ տնտեսական, այսինքն՝ արտադրանքի արդար վերաբաշխում, կըրթութեան, առողջապահութեան ու բարգաւաճման հաւասար առիթի ընծայում բոլորին, արժանավայել կենցաղ ու ծերութիւն եւ այլն: Կը պնդէի, թէ առանց ընկերվարութեան ժողովրդավարութիւնը թերի է ու անկատար եւ հակադարձաբար՝ առանց ժողովրդավարութեան ընկերվարութիւնը կեղծ է ու խեղուած: Օրինակ կու տայի ժամանակակից ու ժողովրդավար շատ երկիրներ, որոնք ընկերվարական նորմերով չեն առաջնորդուիլ եւ որոնց ազատական տնտեսութիւնը կը ծնի, կը սնուցանէ ու կը պաշտպանէ աշխատաւորութիւնը անխնայ ու անսանձ շահագործող վայրագ ցեցերէ եւ այլն, եւ այլն...:

Հաւաքի ամարտին ինծի մօտեցաւ պատկառելի արտաքինով անձ մը եւ ինքզինք ներկայացուց: Հայաստանէն Աթենք հաստատուած էր քակի մը ամիսներէ ի վեր: Խօսակցութենէն ի յայտ կու գար, որ բաւիմաց է ընկերային գիտութիւններու: Կատարած վերլուծումներս շոյող քակի մը խօսքերէ ետք, հարցուց. - Ձեր խօսքին մէջ շատ շեշտը դրիք շահագործող ցեցերու վրայ ու անխնայ եղաք անոնց նկատմամբ: Դուք անձամբ կը ճանչնա՞ք այդպիսի շահագործողներ:

Կարծելով, որ հարցումը հռետորական է, պատասխանս եղաւ անմիջական ու կտրուկ.

-Անշո՛ւշտ կը ճանչնամ, եւ՝ շատ:

-Ինչո՞րակնք մը ունիմ: Շատ կը խնդրեմ, ձեզի ծանօթ շահագործողի մը բարեխօսեցէ՛ք, որ զիս գործի առնէ ու անխնայ, կրցածին չափ թող շահագործէ զիս: Անգործ եմ, օրապահիկի կարիք ունիմ...:

Հիմա, վերոյիշելով այս պատկերը կը մտածեմ, թէ որքան ալ նպատակաւայաց ու աներեր կամքով զինուած ըլլաք քաղաքական որեւէ

առաջնորդ, ինչքան ժամանակի պէտք պիտի ունենայ արդէօք բարեկարգելու համար երկիր մը, մեր երկիրը, ուր հարիւրաւոր հազարներով մարդիկ օրապահիկի մը համար սուր կարիքն ունին անխնայ շահագործող ցեցերու բարեհաճութեան ու գութին...:

Պատկեր երկրորդ

Վերջերս ծովափին հանդիպեցայ ծանօթի մը, զոր շատոնց չէի տեսած: Նոր նկատեցի հոն, որ ան կիսով հաշմանդամ եղած է: Աթոռի մը նստած կը ծխէր մտածկոտ: Կը հաւատար ան, թէ չափազանց ու անխնայ յոգնածութիւնն էր պատճառը իր կաթուածահար վիճակին:

Տարիներ առաջ, հարցի մը համար այցելած էի անոր՝ իր աշխատանոցին մէջ, ուր քսանեակ մը գործաւորներ կ'աշխատէին: Անցքիս՝ մօտենալով հոն աշխատատող ընկերոջ մը եւ բարեւէ մը վերջ՝ մեղմաձայն հարց տուած էի անոր.

-Ինչպէ՞ս ես, ի՞նչ կայ-չկայ:

-Ինչ ըլլայ, -պատասխանած էր գործաւոր ընկերս դառնութեամբ, - Ինչպէ՞ս լաւ ըլլամ, առտուընէ իրիկուն հո՞ս, ապառաջ այս վայրին մէջ կ'աշխատիմք, պատահ մը հացի համար հոգինիս կ'ելլէ, որպէսզի էֆէնտին կշտացնենք:

«Էֆէնտին» ծովափի կէս հաշմանդամն էր:

Քիչ ետք մօտենալով «Էֆէնտին»ին եւ այցելութեանս նպատակը պարզելէ առաջ, կենցաղային սովորական միեւնոյն հարցումը.

-Ինչպէ՞ս ես, ի՞նչ կայ-չկայ:

-Ինչպէս ըլլամ, օրն ի բուն իշու աշխատանք, - պատասխանած էր

Շար. Էջ 14

Նշմար

Ռ՝Վ ՄԱՏՈՂ ՊԻՏԻ ԳՆԷ ՈՃԻՐԻՆ ԲՈՒՆ ՊԱՏՃԱՌԻՆ ՎՐԱՅ...

Ս. Մահուրեճեան

Շաբաթ, 4 Օգոստոսին, Միացեալ Նահանգներ անգամ մը եւս ցընցումի ենթարկուեցաւ ահաւոր ոճիրի մը հետեւանքով. Թեքսասի Էլ Փասօ քաղաքը, մանրամասնելով՝ անոր մէկ գեր-վաճառատունը բեմ դարձաւ արիւնալի դէպքի մը, որ խլեց առ նուազ 20 զոհ, պատճառեց 26 կամ 40 վիրաւոր, ահ ու սարսափի մատնեց բազմահազար գնորդներ ու իր արձագանքները տարածեց աշխարհով մէկ:

Մանրամասնութիւններ հաղորդուեցան ժամ առ ժամ, յետմիջօրէին յստակ դարձաւ, որ ոճրագործը անցեալ շաբաթ 21-րդ տարեդարձը տօնած երիտասարդ մըն է, յետոյ սկսան հոսիլ այլ տեղեկութիւններ ու մեկնաբանութիւններ. ան Էլ Փասոյէն չէ, այլ Թեքսասի մէկ այլ՝ Էլըն քաղաքէն, յայտնապէս անհաւասարակչիւ մըն է, այս արարքին դիմած կրնայ ըլլալ օտարականներու կամ թխամորթներու հանդէպ ատելութեան զգացումներէ մղուած, զոհերուն մէջ կան 2-83 տարեկան անմեղ գնորդներ: Ոստի-

տումով յիշատակեցին, որ սա հաւաքական սպանդի երրորդ արարքն էր մէկ շաբթուան ժամանակամիջոցին, իսկ 249-րդը՝ տարեսկիզբէն ի վեր:

Եւ... սպասեցի. սպասեցի, որ մարդիկ քիչ մըն ալ խօսին նման ոճիրներու բուն պատճառին, անոնց մղում տուող «աներեւոյթ» դրդապատճառներուն մասին: Օրինակ, ըսեն, որ նման արարքներ ուղղակի կամ անուղղակի քաջալերանք կը ստանան գէշերու վաճառքը թոյլատրող օրէքներու, պետական այս կամ այն «խելամիտ» պատասխանատուին «հայրենասիրական» արտայայտութիւններուն, տակաւին՝ մանուկին ու պատանիին մէջ նման հոգեվիճակներ ցատող ու աճեցնող ժապաւեններու, համակարգչային խաղերու եւ հազար ու մէկ այլ աղբիւրներու հետեւանքով: Նման անտաճանաչումներ, գոնէ դէպքին յաջորդող քակի մը ժամերուն, մեծ բացական էին լրատու-քարոզչական բեմերէն: Հա՛, արդար ըլլալու համար պէտք է ընդունիմ, որ գէնքի մա-

կանութիւնն ու ապահովութեան սպասարկութիւններ դէպքին վայրը հասած են առաջին կրակոցէն 6 վայրկեան ետք, քննութիւնները կը ծաւալին տարբեր ուղղութիւններով, «ստուգելու համար, թէ արարքը պէտք է դասել ատելութեան ոճիրներու ցանկին, թէ՞ գայն նկատելի ահաբեկչութիւն»:

...Որոշ ժամանակ տրամադրեցի՝ հետեւելու դէպքին եւ բացուած քննութիւններուն զարգացումներուն: Ոստիկան պատասխանատու մը, կառավարիչն ու ներկայացուցչական այլ դեմքեր մամլոյ ասուլիս մըն ալ տուին, արդարօրէն ցաւ ու զայրոյթ արտայայտեցին, անվերապահօրէն դատապարտելով արարքն ու ոճրագործը: Անկեղծ յուզումը ակնբերել էր: Նախագահէն սկսեալ, մինչեւ թեկնածուներ ու պետական անձնաւորութիւններ միացան ցաւի ու դատապարտանքի արտայայտութեանց: Ո՛չ մէկուն արտայայտութեան անկեղծութիւնը կասկածի տակ առնելու պատճառ ունիմ: Լրատու աղբիւրներ ալ ցա-

սին խօսք եղաւ. ըսուեցաւ, որ ոճրագործ երիտասարդը գործածած է կիսահնքնագործ գնդացի մը, յայտնի չէ, թէ ան ինչպէ՞ս ձեռք բերած է գէնքը, սակայն ոչ մէկ խօսք՝ թէ նման գէնքեր ինչո՞ւ պէտք է ազատօրէն վաճառուին, մինչեւ իսկ՝ արտօնագիրով: Իսկ դուք վերջերս բացուող ընտրապայքարի բեմէն շօշափելի քննարկում լսեցի՞ք այս տազնապին մասին:

Բարեկամի մը հետ հեռաձայնային խօսակցութեան մը պահուն, ակնարկութիւն ըրի գէնքերու գրեթէ անարգել վաճառքի ցաւալի իրականութեան մասին. «Արգիլուած կիւրք է. Էն. Ար. Էլ. Ը - Գրացաններու Ազգային Ընկերակցութիւնը - լռելեայն արգելք դրած է այս ու նման հարցերու արծարծման դէմ, պատճառաբանելով, որ պէտք չէ դէմ երթալ սահմանադրական որոշ յօդուածներու», բացատրեց դառնութեամբ:

Այս բոլորէն ետք, անպատասխան կը մնայ ՀԱՐՑՈՒՄ մը. ո՞վ է բուն պատասխանատուն նման ոճիրներու...

Թուրքիոյ նուրջ

ՊԱՏՄԱԲԱՆԸ Կ'ԱՊԱՆՈՒՅԷ, ՈՐ ՀԱՅՈՑ ԶԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒՂՈՐՊՈՒՄԸ Ե ԻՍԹԱՆԳՈՒԼԻ ԿՈՂՄԷ

«Նոր փաստաթուղթեր կը բացայայտեն, որ Հայոց Ցեղասպանութեան ծրագիրը հաստատած ու գործին օժանդակած են Օսմանեան Կայսրութեան Իսթանպուլի առաջնորդները»:

Պրուքա Հեյզ

Հրապարակագիր Պրուքա Հեյզ 23 Յուլիսին UPI կայքին վրայ հրապարակած է հետեւեալ ուսումնասիրութիւնը, զոր թարգմանաբար կը ներկայացնենք «Ակունք»-ն քաղելով, արեւմտահայերէնի վերածելէ ետք:

1914-1923 թուականներուն, Առաջին Համաշխարհային Պատերազմի Նախօրէին ու պատերազմէն ետք, Թուրքիոյ տարածքին գտնուող հարիւր հազարաւոր հայեր պարբերաբար մէկտեղուած ու սպանուած են: Հազարաւոր հայեր ստիպողաբար լքած են իրենց տունը: Որոշ հաշուարկներու համաձայն, սպանուած է աւելի քան 1,5 մլն. մարդ:

Ներկայ հետազոտողները կը պնդեն, որ ըստ Նոր բացայայտուած փաստաթուղթերու՝ Հայոց Ցեղասպանութեան ծրագիրը հաստատած ու գործին օժանդակութիւն ցուցաբերած են Օսմանեան Կայսրութեան Իսթանպուլի առաջնորդները:

Այն փաստը, որ Հայոց Ցեղասպանութիւնը կատարուած է, լիովին ընդունուած է ակադեմական շրջանակներու կողմէ: Այնուամենայնիւ՝ թրքական կառավարութիւնը կը շարունակէ ժխտել իր նախնիներուն մեղադրելի արարքը:

«Հայկական Սփիւռքը 1915-ին հարիւրամեայ տարելիցին ընդառաջ համաշխարհային արշաւի միջոցով կը փորձէ Թուրքիոյ նկատմամբ ատելութիւն սերմանել», ըսած է Թուրքիոյ Նախագահ Ռեժեպ Էրտողան 2015-ին: «Եթէ մենք ուսումնասիրենք, թէ ինչպիսի՞ փորձանքներու մէջէն անցած է

Մեր ազգը վերջին 100-150 տարիներուն, մենք կը գտնենք շատ աւելի մեծ տանջանքներ, քան հայերուն տեսածը», ըսած է Թուրքիոյ Նախագահը:

Էրտողանի տրամադրութիւնները ունենալու Թուրքիոյ բնակչութեան մեծամասնութեան աջակցութիւնը: New York Times պարբերականի հարդորումով, 2015-ին Տնտեսութեան ու Արտաքին Զաղաքագիտական Իսթանպուլեան հետազոտական կազմակերպութեան կողմէ հարցախոյզ մը կատարուած է: Հարցախոյզին արդիւնքով տասնէն մէկ թուրքը միայն հաստատած է, որ թրքական կառավարութիւնը պետք է այդ վայրագութիւնը ցեղասպանութիւն համարէ եւ ներողութիւն խնդրէ:

«Թուրք պաշտօնեաները կը շարունակեն Նոյնը պնդել, իբրեւ թէ օսմանեան կառավարութիւնը երբեք հայերը բնաջնջելու մտադրութիւն չէ ունեցած», ըսած է Հայոց Ցեղասպանութեան մասնագետ, Մասաչուսեթսի Բլարք համալսարանի պատմական գիտութիւններու փրոֆ. Թաներ Աքչամ, «Անոնք կ'ընդունին, որ տարաբախտ դեպքեր եւ կոտորածներ տեղի ունեցած են, կը պնդեն, որ օսմանեան կառավարութիւնը ի վիճակի չէ եղած վերահսկել հեռու շրջանները, եւ որ որոշ քիւրտ ցեղեր, աւազակախումբեր կամ այլ խումբեր նման յանցագործութիւն կատարած են», կը շարունակէ ան:

Այն ինչ կը պակսէր, կ'աւելցնէ Թաներ Աքչամ. «անհերքելի ապացոյցն էր, որ ցոյց կու տար, թէ ուղիղ կապ կար այդ վայրագութիւններուն եւ օսմանեան կառավարութեան միջեւ»: Նոյնիման այդ ապացոյցն է, որ յայտնաբերած է Աքչամ:

Ան կը հաստատէ թէ՛ «Այս նոր ապացոյցը մեծ հարուած է թրքական ժխտողականութեան թեզերուն»:

Յայտնաբերուած փաստաթուղթերուն համաձայն, ցեղասպանութիւնը կազմակերպուած էր, եւ իրականացած ոչ թէ սրիկայ գործակալներու ու աւազակներու կողմէ, այլ՝ տեղական կառավարիչներու: Վերջինները կապի մէջ եղած եւ աջակցութիւն ստացած են Իսթանպուլ գտնուող իրենց

ՍԼՍԸ

ՈՐԴԸ ՆԵՐՄԵՆ Է

Սարգիս Խաչոյեան

«Ծառը կը նեղուի ոչ թէ կացինով հարուածուելուն համար, այլ անոր համար, որ կացինին կողք իրմէ շինուած է»:

Այս խօսքը կը մարմնավորուի մեր կեանքին, յատկապէս միութեանական-ազգային առօրեային մէջ, ուր կը գտնուի խաւ մը՝ պատրաստ քարկոծելու եւ արմատախիլ ընելու այն ծիւերը, որոնք կը խաթարեն իրենց անօգուտ ներկայութիւնը, որոնք կրնան աճեցնել եւ գեղեցկացնել մեր հայկական կեանքի զանազան կողմերը՝ ազգային, մշակութային եւ այլն: Անոնք կը մոռնան, որ յաւերժ ապրող մարդ չկայ եւ ուշ կամ կանուխ պետք պիտի ըլլայ զիրենք փոխարինողի մը, ուրեմն՝ ինչո՞ւ արգելք հանդիսանալ ապագայ պտղատու ծառերու աճին, ինչո՞ւ կասեցնել անոնց յառաջխաղացքը, բաւարարուիլ մէկ կամ երկու անձով, անտեսելով մնացածը

եւ չստեղծել առողջ մրցակցութեան մթնոլորտ մը:

Բնական է, որ ամէն մարդ սիրէ իր հարազատները, ցանկայ անոնց լաւութիւնը, սակայն այդ մէկը պետք չէ որ պատճառ հանդիսանայ պաշտօն չարաշահելու, ատակ անձը ընծայելի առիթ գրկելու, առանց հաշուի առնելու, որ այդ կրնայ ըլլալ խոստմալից անձի մը միակ առիթը:

Արդեօ՞ք նման մարդիկ այն վախը ունին, թէ որոշ աշխատանքներու կամ անձերու յաջողութիւնը կրնայ խաւարել իրենց կարծեցեալ արեւը:

Պետք է ըմբռնել այն իրականութիւնը, որ հաւաքական աշխատանքին յաջողութիւնը կ'իրականանայ անհատներու եւ-ի տրամաբանութիւնը ճգ մտլով եւ մենք-ի տրամաբանութիւնը աճեցնելով:

առաջնորդներէն:

«Այս մէկը ցոյց կու տայ արմատականացման գործընթացը, որ սկըսած էր շրջաններուն մէջ», ըսած է Աքչամ:

Ապացոյցը ինքնին կը ներկայացնէ հեռագրերու շարք մը, որ գրուած, սղագրուած եւ ստորագրուած է թուրք պաշտօնեաներու կողմէ: Աքչամ գտնուած է օսմանեան արխիւներուն մէջ գտնուող Նոր փաստաթուղթերու մէջ: Իսթանպուլ գտնուող արխիւը կառավարութեան կողմէ կազմուած պատմական փաստաթուղթերու հաւաքածու է եւ բաց է հետազոտողներու համար:

Նոր բացայայտուած նամակներուն մէջ թէ՛ շրջաններուն, թէ՛ Իսթանպուլի մէջ գտնուող օսմանեան պաշտօնեաներու կողմէ առաջին անգամ կ'օգտագործուին «ոչնչացում» եւ «բնաջնջում» բառերը: Ստորագրութիւններու ուսումնասիրութիւնը կ'ապացուցէ, որ վերծանուած որոշ հեռագրերու հեղինակը Պեհաեօտին Շաքիրն է՝ գիտնորական ուժերէն կազմուած յատուկ կազմակերպութեան ղեկավարը եւ Հայոց Ցեղասպանութեան ճարտարապետներէն մէկը:

Հակառակ անոր որ Թուրքիա ապրող բոլոր հայերը բնաջնջելու ծրագիրը եղած է Նախ եւ առաջ որոշ շրջանակներու գաղափարը, սակայն այս նոր ապացոյցով կը պարզուի, որ Իսթանպուլը վերջիվերջոյ համոզուած է վերադառնալ հարցի ցեղասպանական մօտեցումին:

Բացի Իսթանպուլի օսմանեան արխիւէն գտած փաստաթուղթերէն՝ Աքչամ նաեւ հասու դարձած է Նոյնանման նամակներու, որոնք վերծանուած հեռագրեր էին եւ օգտագործուած են որպէս ապացոյցներ պատերազմի աւարտէն յետոյ օսմանեան կառավարութեան կողմէն կազմակերպուած դատավարութիւններու ընթացքին:

«Տեղի ունեցած են 63 տարբեր դատավարութիւններ, եղած է աւելի քան 200 մեղադրեալ», կը յայտնէ Աքչամ: «Այս դատավարութիւններուն նիւթերը անհետացած են: Կառավարութեան ներկայացուցիչները հետազոտողները երբեք դատավարութիւններուն հասանելի չեն դարձուցած»:

Հետազոտողները այդ դատավարութիւններուն մասին տեղեկ դարձած են

Շար.՝ Էջ 14

Անգլերէն թարգմանեց Անի Մելքոնեան

Աղբիւր՝

https://www.upi.com/Science_News/2019/07/24/Historian-unearths-evidence-that-Istanbul-directed-Armenian-genocide/8581563904054/

ԱՌԱՍՊԵԼՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲԱՆԵՐՈՎ

-8-

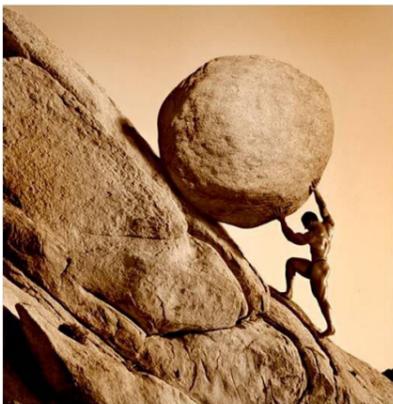
Յուշիկ Նազարյան

Ասացուածներ

Առասպելները մեր կեանքին վրայ կ'ազդեն զանազան ձևերով: Անոնցմէ մաս մը, այնքան լայն ընդունելութիւն կը գտնեն, որ ժամանակի ընթացքին կը վերածուին թելաւոր խօսքերու եւ ասացուածքներու: Այս տեսակի պատումները թերեւս չեն հասնիր առասպելի կամ դիւցազնավէպի մակարդակին, այլ ականդութիւններ են: Այս անգամ պիտի անդրադառնանք կարգ մը այդպիսի ականդութիւններու, որոնք ծայր առած են յունական դիւցաբանութենէն ու առասպելաբանութենէն: Անոնք անցեալին անելի յաճախ կը գործածուէին եւ կը վայելէին առաւել ժողովրդականութիւն քան այսօր, այդ պատճառով ալ այս օրուանը փորձ մըն է անգամ մը եւս զանոնք լուսարձակի տակ առնելու եւ վերադարձնելու գէթ մաս մը իրենց երբեմնի փառքէն:

Սիզիֆեան Աշխատանք

Սիզիֆեան կը կոչուին այն աշխատանքները, որոնց վրայ մարդ գերբնական ճիգ կը թափէ, սակայն արդիւնքի չի հասնիր, այլ ընդհակա-

ռակը՝ ճիշդ այն պահուն, երբ կը թուի թէ աշխատանքը յաջողութեամբ պիտի պսակուի, բան մը կը պատահի եւ ի դերեւ կ'ելլեն բոլոր թափուած ճիգերը:

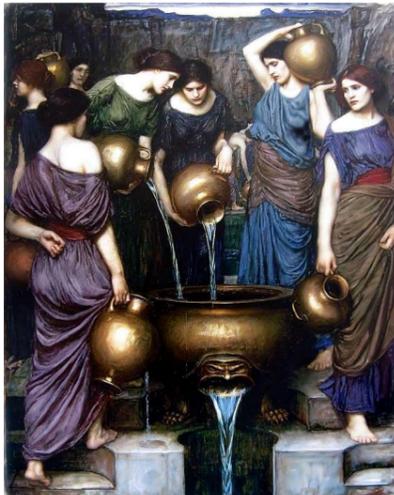
Այս ասացուածքին հերոսը Կորոնթոսի յոյն թագաւոր Սիզիֆոսն է: Ան նշանաւոր էր իր խորամանկութեամբ, որմէ չէին ազատած նոյնիսկ աստուածները: Այդ պատճառով աստուածներու հայր Չեւսը կը դատապարտէ Սիզիֆոսը Անդենականին մէջ շրթայուած մնալու: Երբ մահուան աստուած Զատես պիտի գործադրէր պատիժը, Սիզիֆոս ինչպէս միամիտ ձեւացնելով, կը խընդրէ Զատեսէն ցոյց տալ, թէ ինչպէ՛ս կը շրթայեն եւ այդ պահուն կը յաջողի շրթայել մահուան աստուածը ու վերադառնալ իր բնական կեանքին: Անքան ատեն որ Զատես շրթայուած էր աշխարհիս վրայ մարդ չի մեռնիր, աստուածները տագնապի կը մատնուին, ի վերջոյ կը յաջողին ազատել Զատեսը եւ անգամ մը եւս մահուան կը դատապարտեն խո-

րամանկ թագաւորը: Այս անգամ, չմահացած, Սիզիֆոս կ'նոջմէն կը խնդրէ իր անշնչացած մարմինը չթաղել, այլ տանիլ ու հրապարակը նետել: Այդպէս ալ կը պատահի, Սիզիֆոսի մահէն ետք, անոր կիկը չի կատարէր թաղման արարողութիւն, այլ դիակը կը նետէ հրապարակը, ուրկէ ալ գետը գայն կը քշէ, կը հասցնէ Ստիքս գետը՝ ապականելով անոր սրբազան ջուրը: Սիզիֆոս այս անգամ կը դիմէ Անդենականի թագուհիին, Զատեսի կնոջ Փերսեֆոնէին, դիտել տալով, որ կիկը անհոգ գտնուած, իր յիշատակը պղծած է եւ պետք է վերադառնայ գայն խրատելու: Այսպէս, երկրորդ անգամ ըլլալով Սիզիֆոս մահը կը խաբէ եւ կը վերադառնայ ողջերու աշխարհ: Այս անգամ աստուածները անպատասխան չեն ձգեր անոր արարքները եւ գայն կը դատապարտեն այնպիսի պատիժով մը, որմէ ա՛լ փախուտ չկայ: Սիզիֆոս յաւիտեանս պիտի աշխատէր հսկայ քար մը լերան գագաթը հասցնելու եւ ամէն անգամ որ հասնի, քարը անգամ մը եւս կը գլորուի վար եւ աշխատանքը ետ ծայրէն կը սկսի: Ապարդիւն աշխատանքը միակ միջոցն է յաւիտեանս զբաղած պահելու խորամանկ թագաւորը:

Դանայեան Տակառ

Նախորդին պէս այս ալ կը խորհրդանշէ ապարդիւն, ապերախտ աշխատանքը եւ նոյնպէս առնչուած է յունական Անդենականի պատիժներուն հետ:

Այս ասացուածքին հերոսը Լիպիոյ թագաւոր Դանայոսն է եւ իր յիսուն դուստրերը: Դանայոսին եղբայրը՝ Եգիպտոս, Նեղոսի թագաւորն էր եւ ան ալ իր կարգին ուներ

յիսուն տղայ գաւակ: Օր մը Եգիպտոս կ'այցելէ իր եղբայրը Դանայոս եւ իր յիսուն տղաքը անմիջապէս կը սիրահարուին իրենց հորեղբոր յիսուն աղջիկներուն, որոնք իրենց հոր քաջալերանքով կը մերժեն ամուսնութեան առաջարկը: Եգիպտոս, վիրաւորուած այս մերժումէն, կը յարձակի Դանայոսի թագաւորութեան վրայ եւ յաղթանակ տանելու համար կը կազմակերպէ մեծ հարսանիք, որի ընթացքին կը սպանեն իրենց փեսաները: Միայն ամենափոքր դուստրը՝ Լիսիքտոսին հարսը, իսկապէս կը սիրէր ամուսինը, ուստի անոր ու ծառայիկն հետ կը փախչի եւ ամբողջ կեանքը կ'ապրի խաղաղ ու երջանիկ՝ սիրոյ դիցուհի Աֆրոդիտէի հովանաւորութեան տակ:

Եան վրայ եւ յաղթանակ տանելէ ետք, կը կազմակերպէ մեծ հարսանիք՝ յիսուն գոյգերուն համար: Զարսանիքի աւարտին, երբ իւրաքանչիւր գոյգ կ'առանձնանայ, Դանայոսի 49 դուստրերը, իրենց հոր ցուցմունքներով, կը սպանեն իրենց փեսաները: Միայն ամենափոքր դուստրը՝ Լիսիքտոսին հարսը, իսկապէս կը սիրէր ամուսինը, ուստի անոր ու ծառայիկն հետ կը փախչի եւ ամբողջ կեանքը կ'ապրի խաղաղ ու երջանիկ՝ սիրոյ դիցուհի Աֆրոդիտէի հովանաւորութեան տակ:

49 ոճրագործ քոյրերը այս աշխարհիս վրայ պատիժի չեն ենթարկուիր, աստուածները կը խնայեն զիրենք, սակայն Անդենականին մէջ, Զատես անոնց կու տայ առանց յատակի տակառ մը եւ կը պատուիրէր գայն լեցնել: Սիզիֆոսին պէս Դանայոսի 49 դուստրերը, մինչեւ այսօր կը փորձեն լեցնել այդ անյատակ տակառը:

Աքիլլեսեան Գարշապար

Աքիլլեսեան գարշապարը, կամ Աքիլլեսի կրունկը, կը խորհրդանշէ իւրաքանչիւր մարդու այն տկարութիւնը, որ նոյնիսկ կրնայ մահացու ըլլալ:

Աքիլլեսը յունական առասպելներու ամենասիրուած ու ռոմանթիք հերոսներէն մէկն է: Ան հիմնական դեր կը խաղայ յունական մեծ դիւցազնավէպին՝ Իլիականին մէջ:

Աքիլլեսին մայրը Թետիս դիցուհին էր, իսկ հայրը մահկանացու էր: Չաւակը անմահութեամբ օժտելու համար, Թետիս նորածին Աքիլլեսը կը թաթխէ Ստիքս գետին սրբազան ջուրերուն մէջ:

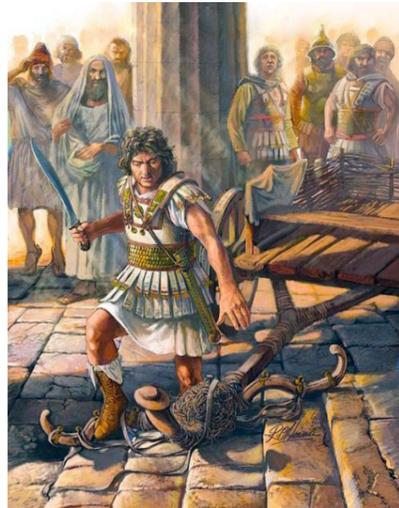
Ստիքսը յունական դիւցաբանութեան մէջ սրբազան գետն է, որուն ջուրերով երդում կ'ընէին աստուածները: Ստիքսի ջուրերուն մէջ թաթխած ատեն Թետիս նորածին Աքիլլեսին գարշապարէն կը բռնէ, այդ

պատճառով ալ անոր ամբողջ մարմինը անխոցելի կ'ըլլայ, բացի կրունկէն, որ կը մնայ որպէս խոցելի կէտ:

Զետագային Աքիլլես կը մասնակցի Տրոյական պատերազմին, որուն ընթացքին կը փայլի իր հերոսութեամբ ու յանդուրժեամբ, սակայն վերջին ճակատամարտին, Տրոյական պաշտպան Ափոլլոն, կ'իմանայ Աքիլլեսին խոցելի կէտին մասին ու կ'ուղղէ անոր թշնամիին՝ Փարիսին նետը դէպի Աքիլլեսին կրունկը: Այդպէս անխոցելի հերոսը կը մահանայ կռուի դաշտին վրայ:

Գորդեան Զանգոյց

Գորդեան հանգոյց կը կոչուին յաճախ այնպիսի խճճուած խնդիրներ, որոնց լուծումը անկարելի կը թուի ըլլալ: Սուրիական խնդիրը

հանգիստ խղճով կարելի է անուանել գորդեան հանգոյց մը: Թէ ինչպէ՛ս կարելի է քակել, ահա՛ անոր պատմութիւնը:

Ըստ հին յունական ականդութեան, փռիւկեան Նահապետ Գորդիոսը Չեսի տաճարին նուիրած էր իր կառքը, որուն լուծը կապուած էր այնպիսի հնարամտութեամբ, որ կարելի չէր գտնել անոր ծայրերը ու քակել: Աւելին՝ կար նաեւ մարգարէութիւն մը, թէ ո՛վ որ կարենար քակել այդ հանգոյցը, պիտի տիրապետէր ամբողջ Ասիոյ վրայ: Զետագային, երբ Ալեքսանդր Մակեդոնացին կը հասնի Փռիւկիա, անոր կը ներկայացնեն հանգոյցն ու մարգարէութիւնը: Զնարամիտ Ալեքսանդր, առանց վարանելու կը վերցնէ սուրը ու մէկ հարուածով «կը քակէ» անքակտելի հանգոյցը: Անկէ ետք, ան իսկապէս կը տիրանայ ոչ միայն Ասիոյ, այլ նաեւ իր ժամանակի ծախս աշխարհի մեծամասնութեան: Մարգարէութիւնը իրականացած էր:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Պարոնեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, նուիրատուութեամբ կամ հեռաձայնով մասնակից դարձան իրենց հարազատին՝

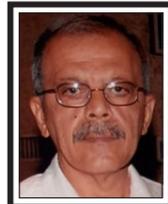
ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

մահուան սուգին:

Զանգուցեալի քառասունքի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 11 Օգոստոս 2019-ին, յաւարտ Ս. Եւ Անմահ Պատարագի, Ս. Աստուածածին Եկեղեցոյ մէջ, Վիլլաներ -Գալէպ:

Յետ հոգեհանգստեան արարողութեան ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին Եկեղեցոյ ներքնասրահէն ներս:

Ա. ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏԻ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՆԱՅ ԵՒ ԹՈՒՐԲ ՌԱԶՄԱԳԵՐԻՆԵՐԸ ՊԱՆՈՒԹ ԵՆ ՆՆԿԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՊԸՐՄԱՅԻ ՄԷՋ

Յարութ Սասունեան

Օսմանեան Կայսրութիւնը Ա. Յամաշխարհային Պատերազմի մէջ մտաւ իբրեւ Գերմանիոյ կողմակից՝ ընդդէմ Ֆրանսայի, Միացեալ Թագաւորութեան, Ռուսիոյ, Միացեալ Նահանգներու եւ քանի մը այլ երկիրներու:

2.6 միլիոն օսմանցի գինուորներէն 250 հազարը գերեզարուեցաւ Դաշնակից տերութիւններու կողմէ իբրեւ ռազմագերի: Գերութեան մէջ, տասնեակ հազարաւորներ մահացան հիւանդութիւններու, սովի եւ կլիմայական ծանր պայմաններու բերումով: Օսմանցի գինուորներուն մեծ մասը թուրքերէ կը բաղկանար, կային նաեւ սակաւաթիւ հայեր, ասորիներ, յոյներ, հրեաներ, լազեր, չեքքեզներ եւ արաբներ: Յայ գինուորներուն մեծ մասը գինաթափուած էր, սպանուած, կամ հարկադրաբար աշխատած բանուորական գումարտակներու մէջ: Առաջին աշ-

նազմագերիները 2-4 շաբաթ մնացած են դիտորդական ճամբար, նախքան Յնդկաստան եւ Պըրմա տեղափոխումը: Չանոնը նաւերով տեղափոխած են Զարաչի եւ Պոմպէ, իսկ այնուհետեւ՝ երկաթուղիով Յնդկաստանի երկու ճամբարներ: Պելարիոյ մէջ ռազմագերիներուն մեծ մասը ազգութեամբ ցեղային թուրք էր, մինչդէռ Սումերփուրի [3336] ռազմագերիներուն մեծ մասը՝ ոչ թուրք (արաբ, քրիստոնեայ եւ հրեայ):»

Հետաքրքրականը այն է, որ դոկտ. Հոսեյն բացայայտած է, թէ Սումերփուրի ճամբարին մէջ «երկու հայեր, որոնք սահուն կերպով կը տիրապետէին անգլերէի, ֆրանսերէի եւ արաբերէի, աշխատած են իբրեւ թարգմանիչներ: Մահմետականները աղօթած են ճամբարի փոքրիկ մզկիթին մէջ: Վանական ֆրանսացի մը պարբերաբար եկած է

խարհամարտի տարիներուն մտաւորապէս կէս միլիոն օսմանցի գինուոր լքած էր բանակը:

Դոկտ. Համիտ Հոսեյն Փաքիստանի «Defense Journal» ամսագիրին մէջ տպագրած է հետաքրքրաշարժ պատմութիւն մը Իրաքի մէջ գերեզարուած օսմանցի ռազմագերիներու ճակատագիրին մասին. այդ ռազմագերիները աւելի ուշ ուղարկած էին Յնդկաստան եւ Պըրմա (ներկայիս՝ Միանմար): Այդ օրերուն Պըրման Յնդկաստանի մէկ մասն էր մինչեւ 1937-ի անջատումը:

Ամենէն մեծ թիւով թուրք ռազմագերիներ պատանդ տարուած էին բրիտանացիներու կողմէ եւ պահուած էին Կիպրոսի, Եգիպտոսի եւ Մալթայի մէջ, բացի Իրաքէն, Յնդկաստանէն եւ Պըրմայէն: Ռուսիա, Ֆրանսա, Ռումանիա եւ Իտալիա նոյնպէս գրաւած էին մեծ թիւով թուրք ռազմագերիներ:

Դոկտ. Հոսեյն գրած է, որ բրիտանացիներու կողմէ Իրաքի մէջ պատանդ վերցուած թուրք ռազմագերիները սկիզբը պահած են Պասրայի երկու ճամբարներու մէջ, առաջինը՝ մեկուսացման ճամբար՝ «քարանթիսի մէջ պահելով հիւանդ ռազմագերիները եւ երկրորդը՝ դիտորդական ճամբար: Սովորաբար

ճամբար պատարագելու՝ ճամբարի կայտորդիկէ քրիստոնեաներուն համար: Գահիրէի Հայոց Եպիսկոպոս Թորգոմ Զուշագեան այցելած է ճամբար 1916-ին, Սուրբ Ծննդեան տօնին առիթով:»

Դոկտ. Հոսեյն նաեւ տեղեկացուցած է, որ Յնդկաստանի Պելարի քաղաքը գտնուող ռազմագերիներու ճամբարին մէջ կը պահուէին ընդամենը 137 օսմանցի ռազմագերիներ, գրեթէ բոլորը սպաներ: Հետագային աւելի շատ բանտարկեալներ բերուեցան հոն: «Թուրք սպաները ռազմական բարեփոխումներու արդիւնք էին եւ աշխարհիկ մտահորիզոնով: Շատերը պարբերաբար կ'օգտագործէին ոգելից ըմպելի, ինչ որ արգելուած էր մահմետականներուն: Անհրաժեշտ էր բժիշկի կարգադրութիւնը, եւ սպան կրնար գնել ամսական երեք շիշ խմիչք: Ուխտին եւ կազով ջուրը սիրուած էին սպաներու կողմէ: Հոս մահացած որոշ ռազմագերիներ թաղուած էին ճամբարէն դուրս: Գերեզ մասներու մեծ մասը վերցուած է ռազմական օդակայանի ընդարձակ մասն ընթացքին:»

Արեւելահայերէնի թարգմանեց՝ Ռուզաննա Աւագեան
Արեւմտահայերէնի վերածեց՝ Սեդա Գրիգորեան
Շար. էջ 14 ➤

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ 2018-2019-Ի ՀՈՒՆՁՔԸ

Կիլիկեան Ճեմարանի 2018-2019 տարեշրջանի միջնակարգի եւ երկրորդականի հանդէսը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 14 Յուլիս 2019-ին, Ճեմարանի երկրորդական բաժնի շրջափակէն ներս, հովանաւորութեամբ:

Այնուհետեւ, տնօրէնուհի տիկին Լիզա Մազմանեանի ձեռնարկով տեղի ունեցաւ միջնակարգի եւ երկրորդականի հայերէն լեզուի ու մնացեալ առարկաներու մէջ գերազանց արդիւնք ապահոված աշա-

կերտներուն պարգեւատրումը: Ինչպէս նաեւ պարգեւատրուեցան 2017-2018 տարեշրջանի 9-րդ եւ 12-րդ կարգի պետական քննութեանց բարձրագոյն Նիշը ապահոված աշակերտները: Ապա տնօրէնուհին իր սրտի խօսքը արտասանեց եւ շնորհաւորեց շրջանաւարտներն ու

կերտներուն պարգեւատրումը: Ինչպէս նաեւ պարգեւատրուեցան 2017-2018 տարեշրջանի 9-րդ եւ 12-րդ կարգի պետական քննութեանց բարձրագոյն Նիշը ապահոված աշակերտները: Ապա տնօրէնուհին իր սրտի խօսքը արտասանեց եւ շնորհաւորեց շրջանաւարտներն ու

Հանդիսութիւնը բացուեցաւ Սուրիոյ եւ Հայաստանի զոյգ քայլերգներով, ապա ներկաները մէկ վայրկեան յոտնկայս յարգեցին Սուրիական Հայրենիքի եւ հայազգի նահատակները:

Հայերէն բացման խօսքով հանդէս եկաւ 12-րդ կարգէն Բիւզանդ ճուլիայեան: Ան ըսաւ, որ սոյն հանդիսութիւնը նուիրուած է Ամենայն Հայոց Բանաստեղծ Յովհաննէս Թումանեանի ծննդեան 150-րդ ամեակին եւ

գեղարուեստական յայտագիրը կը բովանդակէ մեծ բանաստեղծին ստեղծագործութիւնները: Ապա ան աշակերտութեան անունով երախտագիտական խօսք ուղղեց բոլոր ուսուցիչներուն, որոնք անսակարկ նուիրումով իրենց լաւագոյնը տուին:

Արաբերէն բացման խօսք արտասանեց Իսա Ռազուք: Ան, որչունելէ ետք ներկաները, շնորհակալութիւն յայտնեց ծնողներուն եւ երկրիս վսեմաշուք նախագահ տոքթ. Պաշարալ Ասատին:

Իրենց ծնողները: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց վարժարանիս հոգատար բոլոր մարմիններուն:

Գեղարուեստական յայտագիրի հայերէն բաժնի կ'ընդգրկէր Թումանեանէն ասմունքներ ու երգեր, իսկ արաբերէնը նուիրուած էր սուրիական մշակոյթին:

Շրջանաւարտ աշակերտները իրենց հրաժեշտի խօսքերը արտասանեցին, ապա տեղի ունեցաւ վկայականաց բաշխումը:

Հոսկ՝ 12-րդ կարգէն Յակոբ Նարինեան վարժարանիս բանալին յանձնեց մանկապարտեզի փոքրիկներուն, որոնք խոստացան անմար պահել Կիլիկեան կրթօճախին ջախը:

Հանդիսութիւնը փակուեցաւ Կիլիկեան Ճեմարանի քայլերգով, ներկայ բոլոր կիլիկեանցիներու միասնական երգեցողութեամբ:

Յուլի Ապաճեան

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Հանգուցեալ ՄԱՐԻ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ

Հանգուցեալի մահուան Ա. տարելիցի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 11 Օգոստոս 2019-ին, յաւարտ Ս. եւ Ամահ Պատարագի, Ս. Աստուածածին եկեղեցոյ մէջ, Վիլլաներ - Հալէպ:
Յետ հոգեհանգստեան արարողութեան ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին եկեղեցոյ ներքնասրահէն ներս:

ՔՐՄԱՊԵՏ ՄԸ՝ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵՅԵԱՆԻՆ ՄԷՉ (ՅԻՇԵԼՈՎ ԱՆՄԱՅԱՆՈՒՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ ՇԱՅԱՆ Ռ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԸ)

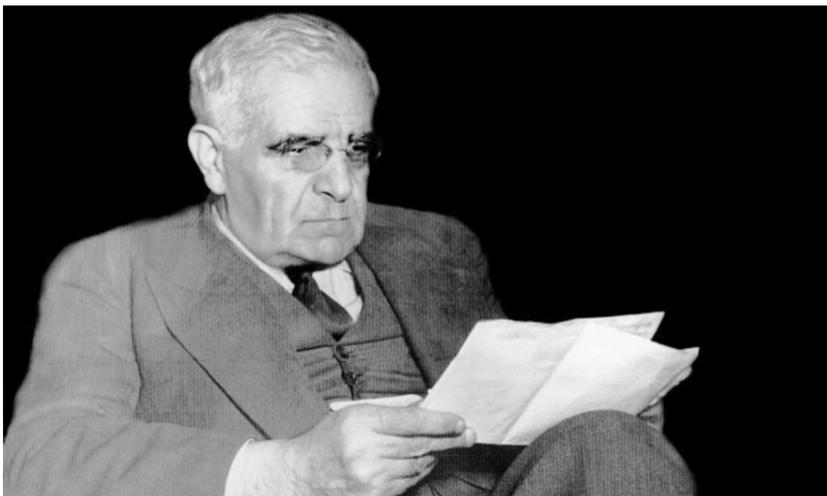

Լեւոն Շառոյեան

ԵՐԲ ԵՎ ԿԱՍՏԱՆԳԻՐԸ ԱՆՈՂՈՔ ՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐ ԿՈՒՏԱՐ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆՆԵՐՈՒՆ...

Դուք հանդիպա՞ծ էք 16 տարեկան պատանիի մը, որ առտու մը ինքնավստահ քայլերով դասարան կը մտնէ ու... կը սկսի դասաւանդել:

Այո՞, սխալ չկարդացիք: 16 տարու պատանի մը դասարան կը մըտնէ՝ ո՛չ թէ իբրեւ աշակերտ իր տեղը գրաւելու գրասեղանի մը ետին, այլ ամպիոնին վրայ կը կանգնի՝ իբրեւ ՈՒՍՈՒՑԻՉ:

Շառարչ Միսաքեան

Ատիկա Շահան Պերպերեանն էր: Ան ուսուցչագործել սկսած է 16 տարեկանին: Չարմանահարա՛շ երեւոյթ:

Արդարեւ, երբ իր մեծանուն հայրը՝ Ռեթեոս Պերպերեան, անակնկալօրէն մահացաւ 8 Ապրիլ 1907-ին, Պերպերեան վարժարանին մէջ մեծ բաց մը գոյացաւ: Ուսուցչապետին մահով յանկարծ թափուր կը մնար ամենէն առաջ տնօրէնի պաշտօնը, իսկ շարք մը առարկաներ ալ կը մնային առանց դասատուի, քանի որ Ռեթեոս Պերպերեան, սիրական խնայողութեան մտահոգութեամբ, միաժամանակ կ'աւանդէր 8-10 դասաւնիւթեր:

Բարեբախտաբար կային ողբացեալին երկու մանչերը՝ Օննիկ եւ Շահան:

Օննիկ անմիջապէս ստանձնեց դպրոցին տնօրէնի պաշտօնը, իսկ Շահան, իր սիրելի գիրքերը անութին տակ՝ դասարան մտաւ իբրեւ դասատու...: Ընդ 16 տարեկան էր այն ատեն: Ասիկա ճակատագրական արարք մըն էր, որ հաւանաբար մեկնակէտը պիտի դառնար իր ապագայ ամբողջ կեանքին, ամբողջ առաքելութեան:

Օննիկ ու Շահան կարծես սրբազան ուխտ մը ըրած էին՝ շարունակելու իրենց հոր կրթանուէր գործը: Ու ճակատագրի ան ողորջ հարուածներն անգամ պիտի չյաջողէին խանգարել իրենց երազն ու ձգտումը:

Իրենց հոր մահը լախտի հարուած էր անշուշտ ընտանիքին ու դպրոցին համար:

Սակայն անկէ բաւական առաջ, 1899-ին, շատ դառն եղած էր նաեւ

իրենց թանկագին մօր՝ տիկ. Չարուհիին մահը: Չարուհի Պերպերեան (ծնեալ՝ Փանոսեան) հոգատար հսկիչն էր իրենց սեփական վարժարանին գիշերօթիկի բաժնին: Շահան այն ատեն դեռ 8 տարեկան էր, իսկ Օննիկ՝ 11: Կրկանք ըսել ուրեմն, որ անոնք որբութիւն ալ համտեսեցին լիապէս...:

Շահան 30 տարեկանին իր կեանքը կապեց հայուհիի մը՝ Թելլի Սիրաքեանի, բախտաւորուելով երկու մանչ գաւազներով. - Արտաւազը

եւ Պարտու:

Պարտուը սակայն *Մոթորի* ցարդետ արկածի մը գոհ գնաց Փարիզի մէջ 1952-ի Մարտին...:

Ահաւոր ու անսպասելի հարուած մըն էր ասիկա Պերպերեաններուն համար:

Պարտու տաղանդաւոր ու հնարամիտ երիտասարդ մըն էր՝ գիտական բացառիկ ձիրքերով օժտեալ: Փարիզի մէջ կ'աշակերտէր օդանաւային ճարտարագիտութեան վարժարանին ու կը խոստանար փայլուն ապագայ մը: Ընդ 22 տարեկան էր...:

Չակնկի կորուստին լուրը շանթախարեց Շահան Պերպերեանը, որ իր պաշտօնին գլուխը՝ Անթիլիաս կը գտնուէր, ու չկրցաւ իսկներկայ ըլլալ անոր յուղարկարութեան: Որդեկորոյս հայրը անվերապահ անտէրն ընկճուեցաւ. խոր վերք մը բացուեցաւ անոր սրտին մէջ, որի կարգին՝ տկարութիւններ սկսաւ ցոյց տալ...: Ան նոյնիսկ շուրջ տարի մը դադար տուաւ Անթիլիասի իր դասաւանդութիւններուն եւ նախընտրեց գլուխ-գլխի մնալ իր մեծ ցաւին հետ...:

Ճակատագրի ինչպիսի՛ նմանութիւն՝ որդեկորոյս Շահան Պերպերեանին ու մեր կարգ մը գրագետներուն միջեւ:

Յիշեցէք. - Վիպագիր Ծերենցն ալ կորսնցուց իր թարմատի դուստրը, Սրբուհի Տիւսաբն ալ կորսնցուց իր 19 տարեկան սրտահատորը, Լեւոն Շանթն ալ կորսնցուց իր որդին, բանասէր-բժիշկ Վահրամ Թորգոմեանն ու բանաստեղծ Վահե-Վահեանն ալ ապրեցան այդ այրո՛ղ ողբերգութիւնը...

ՇԱՅԱՆ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՀԱՆԵՊԻ ՄԷՉ

Հալէպի մեր երկրորդական վարժարաններէն մէկ քանին աւանդական շատ գնահատելի սովորութիւն մը ունին. - բարձրագոյն կարգերու աշակերտները տարին անգամ մը կ'առաջնորդեն ազգ. գերեզմանատուն եւ գանուք կը համախըմբեն գրագետ Յակոբ Օշականի ու դանիացի հայասեր բարերարուհի Զարէն Եփփէի շիրիմներուն շուրջ:

Ասիկա ուխտի այց մըն է, որ կը սորվեցնէ տողո՞ց գլուխ խոնարհեցնել մեծանուն դէմքերու բարոյական ներկայութեան առջեւ:

Վերջին սա քանի մը տարիներուն է՛ս եւս մասնակցեցայ աշակերտական այդ այցելութիւններուն ու գերեզմանատուն վազեցի այնքան խանդավառօրէն, որքան խանդավառութեամբ հոն կը վազէին աշակերտները՝ իրենք:

Ու ամէն անգամ որ պտղունց մը անուշ խօսք արտասանելու հրաւիրուեցայ Օշականի շիրիմին վերեւ, իմ մտապատկերին մէջ ինքնաբերաբար ուրուագծուեցան երկու դէմքեր՝ Շահան Պերպերեան եւ Շաւարշ Միսաքեան:

Այո՞, այս երկու դէմքերը ուղղակի առնչուած էին Օշականի անունին, որովհետեւ անոնք եղած էին այն ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱԿՈՐ ԴԱՄԲԱՆԱԿՈՍՆԵՐԸ, որոնց վիճակուած էր հրաժեշտի ուղերձներ կարդալ «Մնացորդաց» ի հեղինակին դագաղին վերեւ, առաջինը՝ Ս. Քառասնից Մանկանց եկեղեցւոյ մէջ, իսկ երկրորդը՝ ազգ. գերեզմանատունը, 20 Փետրուար 1948-ին:

Օ՛, Օշական կրնա՞ր երեւակայել, թէ ի՞նչ անակնկալներ կը սպասէին իրեն Հալէպի մէջ, ուր փախած եկած էր՝ Երուսաղէմի կրակներէն հեռանալու համար:

Կրնա՞ր երեւակայել, թէ իր աչքերը յաւիտենապէս պիտի փակէր այստեղ՝ Հալէպ, պրուսացի իր հայրենակից Գրիգոր Երեցեանի տան մէջ:

Կրնա՞ր երեւակայել, թէ իր շիրիմին վերեւ դամբանականներ պիտի խօսէին փարիզաբնակ Շաւարշ Միսաքեանն ու պէրուրաբնակ Շահան Պերպերեանը:

Շահան Պերպերեան Հալէպ պիտի գար լիբանանահայոց առաջնորդ Խորեն եպս. Բարոյեանի ընկերակցութեամբ, յատկապէս բերելու հայ մտաւորականութեան սրտի խօսքը՝ իր տարիներու բարեկամին ու երկարամեայ պաշտօնակիցին, որուն հետ սերտօրէն գործակցած էր ի Պոլիս եւ յԵրուսաղէմ: Ու պիտի ունենար յորդաբուխ եւ խիստ տպաւորիչ ելոյթ մը, տիրական ոճով վերլուծելով Օշականի գրականութիւնը ու վեր առնելով անոր մեծղի վաստակը:

Կ'արժէ նշել հետեւեալն ալ. - Շահան Պերպերեան այդ թուականէն տարի մը առաջ եւս այցելած էր Հալէպ, բայց այն ատեն՝ ուրախառիթ պատեհութեամբ մը:

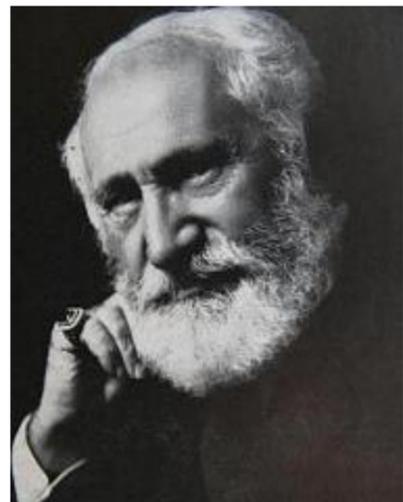
1947 Մարտին էր ատիկա, երբ ան ընկերակցեր էր Գարեգին Յովսէփեանց հայրապետին, որուն ծննդեան 80-ամեակի, գրական գործունեութեան 60-ամեակի եւ քահանայական ձեռնադրութեան 50-ամ-

եակի յորելեանը պիտի նշուէր Հալէպ, ու ինք՝ գլխաւոր բանախօսն էր այդ ձեռնարկին:

Եթէ ուզենք որոշ մանրամասնութիւններ իմանալ աւելի քան եօթանասուն տարի առաջ տեղի ունեցած այդ հանդէսին մասին, հայ մամուլի հին հաւաքածոնե՛րն են որ օժանդակութեան պիտի հասնին մեզի:

Եկէ՛ք բանակը այդ օրերուն Հալէպ հրատարակուող «Եփրատ» օրաթերթի 18 Մարտ 1947-ի թիւը ու կարդանք Ա. Էջին վրայ երեւցած լրատուութիւնը՝ ի մասին երկու օր առաջ Գարեգին կաթողիկոսին նուիրուած «յորելեանական փառաշուք հանդէս»ին:

Թերթը կը նշէ, թէ Ս. Քառասնից Մանկանց մայր եկեղեցին լի էր խումներամ բազմութեամբ. լի էին նաեւ շրջափակն ու տանիքը, ուր տեղադրուած էին բարձրախօսներ: Նախ խօսք կ'առնէր Հալէպի առաջնորդ Չարեհ եպս. Փայասլեան, որ նկատել կու տար թէ Յորելեանական Յանձնախումբը խուսափած էր այս հանդէսին համար օտար խոշոր սրահ մը վարձելէ, յարմար դատելով որ ձեռնարկը կայանար մեր հարազատ տան մէջ, կարելի մեծավայելութեամբ, ունենալով այն համոզումը՝ թէ այստեղ «կը գտնուիք»

Գարեգին Ա. կոթ. Յովսէփեանց

անտես Աստուծոյ ներկայութեան»:

Առաջին բանախօսը կ'ըլլար Կրթութեան վարժարանի տնօրէն պր. Գրիգոր Պողարեան, որ իր գրաւոր ելոյթին մէջ մանրամասնօրէն կը գծէր յորելեար Վեհիկ կեանքի ուղեծիրը, «*իր ելոյթը համեմտելով պգտիկ անեքթոններով*»:

Իսկ երկրորդ բանախօսը՝ պր. Շահան Պերպերեան, «*աւելի քան երեք քառորդ ժամ խօսեցաւ Վեհափառ յորելեարի գրական եւ գիտական վաստակին մասին*»:

Մէջընդմէջ կ'երգուէին շարականներ՝ եկեղեցւոյ դպրաց դասին կողմէ: Աւարտին, խօսք կ'առնէր հայրապետը: Տեղույն վրայ կատարուած նուիրատուութիւններէն կը գոյանար տասը հազար Ս.Ո. գումար մը:

Ի դէպ, Ծառուկեանի «Նախիբի» ամսագիրը, որ այդ շրջանին տակաւին լոյս կ'ընծայուէր Հալէպ, Շահան Պերպերեանի վերոնշեալ ելոյթին պատճենը կը տպէր միեւնոյն տարուան (1947) իր Գ. թիւին մէջ՝ «Վեհափառին Յորելեանը» խորագրին տակ:

(Շարունակելի - 3)

Աշակերտական Անկիւն

ՄԵՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕԾԱԽԸ
(Ուղերձ՝ արարատանուած Ազգ. Զարէն Եփփէ
Ճեմարանի Միջնակարգի Տանուէին)

Զարէն Գաստիճեան

Մեր կեանքին մէջ կան պահեր, որոնց քաղցրութիւնը տարիներով կ'ապրի մեզի հետ, դառնալով գոգոտրիկ յուշ, մերթ ընդ մերթ մեզի տալով երջանիկ անցեալի մը հպարտութիւնը:

Եկեք մտածումի թռիչքով ժամանակին մէջ ետ երթանք ու միասնաբար դիտենք այն մանուկը, որ հասած է մանկապարտէզ: Կը խօսի, բայց կակազելով, անհանդարտ է, բայց զգայուն: Երեք տարիներու շունչ ու աշխատանք եւ ահա ան համարձակօրէն կը խօսի մայրենի լեզու: Վրայ կը հասնին նախակրթարանի վեց տարիները, որոնց ընթացքին կ'աճին անոր միտքն ու հոգին, կը սորվի նաեւ օտար լեզուներ, իսկ մայրենին կ'ամրապնդուի: Կը ճանչնայ իր ազգին պատմութիւնը ու վերջապէս կը դառնայ գիտակից հայ պատանի: Ու կը գրկէ զինք ճեմարանը, իր տաքուկ յարկին տակ:

Ճեմարանը իր հարազատ զակին կու տայ այն, ինչ որ պէտք է նախ մարդ, ապա՝ հայ՝ ըլլալու համար: Ան մեր դիմաց կը բանայ հայոց լեզուի հրաշագոյն գաղտնիքները, մեզ մայրենի գրականութեան անդաստաններուն մէջ կը պտտցնէ, իրարայաջորդ սերունդներ հայրենի հողին յիշատակով կ'արբեցնէ, հայ երաժշտութեան քաղցր մեղեդիներով ու Տիգրան Մեծի սուրով կը գօտեպնդէ եւ այս բոլորով տոգորուած՝ անսասան հաւատքով զինուած կը տանի մեզ դէպի պայծառ ապագայ: Ան իր հունտերը ցան ու ցրիւ կ'ընէ, որպէսզի աճին, բազմապատկուին, լոյսի շողեր սփռեն եւ ամենուրեք տիրեն պայծառութիւնն ու կեանքը:

Մեր սրտերուն մէջ, տարօրինակ եւ անհասկնալի զգացումներ կը տողանցեն այս պահուն: Ճիշդ է, որ մեր հոգիները լիցքաւորուած են խոր ու անսահման ուրախութեամբ կեանքի այս փուլը յաջողութեամբ իր աւարտին հասցնելով, սակայն յուզումը մեր անբաժան ընկերն է: Մարդ արարածը միշտ կը փորձէ առաջանալ, կը շտապէ, բայց հասնելէն ետք, կը փափաքի քայլ մը ետ առնել, վերադառնալ յիշատակներուն գիրկը, քաղցրութեամբ վերոյիշել թափած ճիգն ու անցած ճամբան, այսքան բարձր գոհունակութիւն զգալու համար: Այս զգացումները մեր բոլորին վրայ կը գերիշխեն այս պահուն, սակայն կեանքը կը շարունակուի եւ մենք պէտք է համակերպիւք այդ ճշմարտութեան հետ:

Մենք՝ այսօրուան վկայեալներս, թէեւ միայն երեք տարի է, որ ճեմարան կը յաճախենք, սակայն այդ կարճ ժամանակին մէջ, անոր հոգիին մէջ փորագրուեցան մեր պատմութիւնները՝ անկումներն ու յաղթանակները, վերելքներն ու վայրէջքները, ընկերային արկածախնդրութիւնները, օտարութեան ճամբան բռնած մեր ընկերներուն անունները, այլ խօսքով՝ ամեն բան, որ կը բնորոշէ մեզ ու մեր կտրած ճամբան:

Մեր անհատականութիւնը կերտող երկրորդ օճախը՝ Ազգ. Զարէն Եփփէ ճեմարանը, նկարագրելը անկարելի կը թուի ըլլալ ինձի: Անոր յարկին տակ առած մեր դաստիարակութեան շնորհիւ, կը շարունակենք գոյատեւել, նոյն ինքնավստահ ու անշահախնդիր ընթացքով, հաւատարիմ մնալով մեր սկզբունքներուն, իբրեւ հայ՝ ապա սուրիահայ քաղաքացի:

Մեզի կ'ընտին. «Դպրոցը երկրորդ տունն է, իսկ ուսուցիչները՝ երկրորդ ծնողներ»: Փոքր էինք, ամբողջապէս չէինք կրնար ըմբռնել այս նախադասութեան իմաստը, սակայն տարիներու թաւալումով ան ոչ միայն բացարձակ ճշմարտութիւն, այլ նաեւ 2021-ի փաստ դարձաւ մեր կեանքին մէջ: Որքան երախտապարտ ենք ձեզի, մեր սիրելի ուսուցիչներ, երկրորդ ծնողներ: Երախտապարտ ենք նաեւ մեր հայրերուն ու մայրերուն, որոնք իրենց նուիրումով ու գոհողութիւններով մեկական լոյսի փարոս եղան մեր կեանքին մէջ: Կը յանդիմանք նոյնիսկ մեր յաջողութիւնը ձեզի՝ վերագրելու: Մեր երախտիքի մեծ բաժինը կու տանք ճեմարանի Տնօրէնութեան, յանձնիս մեր գոյգ տնօրէններուն՝ պարոն Վահէ Ղազարեանին ու պարոն Յակոբ Զիլեճեանին, մեր սիրելի դաստիարակին՝ օրհորդ Լայիրի Չաքոյեանին, մեր ուսուցիչներուն, հնամալակալութեան ու Շրջանաւարտից Միութեան, որոնք թեւ թիկունք կանգնելով մեզի, անցնող երեք տարիները դարձուցին մեր կեանքին ամենէն գեղեցիկ յիշատակները:

ՆԱԲԱՏԱՑԷՔ՝
ՉԵՄ ՈՒԶԵՐ

Արփի Ինճեհկեան

Ամբողջ տասնհինգ տարի: Մանկութիւն եւ պատանութիւն անցընել դպրոցի մէջ: Կը պատկերացնէ՞ք դպրոցի կարեւորութիւնը մարդու կեանքին մէջ:

Դասարանիս ամենէն փոքրն էի, այդպէս ալ մնացի մանկապարտէզէն մինչեւ աւարտական դասարան: Փոքր ըլլալը այնքան ալ լաւ բան չէ կարծեմ:

Ինչո՞ւ անկեղծ չըլլամ: Երբ վարի կարգերն էի, զիս այնքան ալ չէին սիրեր դասընկեր- դասընկերուհիներս, վրաս կը խնդային, քանի որ իրենցմէ փոքր էի: Այդ պատճառով չէի ուզեր դպրոց յաճախել: Բայց տարուէ-տարի երբ դասարան բարձրացանք, օրերուն հետ աճեցանք մտքով եւ հասակով՝

ամեն ինչ փոխուեցաւ: Բնաւորութեամբ այնքան իրարմէ տարբեր, բայց դպրոցական կեանքի նոյն հոգերով, նոյն մտածումներով դարձանք հաւասար, միասնակամ ու իրարու հարազատ: Ա՛լ չմնացին խաղերը, երբ զիս զինուոր կը դնէին, ա՛լ չմնացին ա՛յն մրցումները, որոնց մէջ ես վերջինը կ'ելլէի, չմնաց ա՛յն մանկական ոգին, որ «Իմ կօշիկս քու կիներդ աւելի նոր է», կամ «Ես քեզ մէ աւելի մեծ բարեկիչ պիտի ստանամ»:

Արդեօ՞ք երբա՞ էին այդ ամենը, ինչո՞ւ վերջ պիտի ունենան դպրոցական օրերը: Երբեմն կը մտածեմ, այսպէս է կեանքին բնական ընթացքը, բայց յետոյ՝ ո՞ր թող երթան մեր խաղերը, ո՞ր թող երթան մեր չարածրիութիւնները, եւ մանաւանդ՝ ո՞ր թող երթան դասընկերներ-դասընկերուհիները: Թէեւ դասերը շատ յոգնեցուցիչ են, թէեւ դասապահերը վերջ չունին, բայց հաւատացէ՛ք, չեմ ուզեր բաժնուիլ այս հրաշալի, ոչ մէկ տեղի հետ բաղդատուող միջավայրին: Ես պիտի փնտռեմ ամեն մէկ վայրկեանը, որ անցուցի, ամեն ա՛յն պահերը, երբ լացի ու խնդացի, ամեն մէկ անկիւնը, նստարանը, գրատախտակը, պատը...: Եկեք համոզեցէ՛ք, որ կարելի է մոռնալ այս ամենը:

Շա՛տ առաջ էր, երբ չէի սիրեր դպրոցը: Այո՛, կը համրէի տարիները, օրերը, թող վերջանան՝ ազատիմ ալ: Ազատի՞մ, ասկէ՞, այս հարազատ տեղէ՞ն: Ասկէ հարազատ տեղ կա՞յ:

Ծիծաղելի կը թուին մանկապարտէզի յիշատակներս: Իրապէ՛ս կը յիշեմ, թէ ինչպէս մայրս զիս հասցուց դպրոց, եւ ես ինչպէս լացի՛ ետնէն: Կը յիշեմ առաջին վկայական առնելու, երբ շնորհաւորութեան ատեն ասոր ձեռքը կը բռնէի, անորը չէի ուզեր բռնել: Կը յիշեմ տակաւին, երբ կը հարցընէին ինձի, թէ քանիտրո՞րդ կարգն եմ, կ'ըսէի՝ առաջին... Երբ կոկոն էի տակաւին: Կ'ուզէի շուտ մեծնալ, բայց հիմա կ'ըսեմ՝ երանի՛ պզտիկ մնայի, չե՛մ ուզեր մեծնալ... չե՛մ ուզեր:

Ի՛նչ լաւ կ'ըլլար, եթէ ամեն ինչ մարդուն ուզածին պէս ըլլար: Դպրոց մտայ լալով, ըսելով՝ «Չե՛մ ուզեր դպրոց, զիս տուն տարէ՛ք», հիմա, առանց արցունքի, բայց ամբողջ սրտովս՝ «Կ'ուզեմ դպրոցս մնալ, չե՛մ ուզեր ուրիշ տեղ երթալ»:

(ԺՔ. Կարգ, 2017-2018)
Քեսապի Ազգ. Ուսումնասիրաց Միացեալ Ճեմարան

քին ամենէն գեղեցիկ յիշատակները: Այս շէնքը, որուն շրջափակին մէջ հաւաքուած ենք այսօր, լոկ կառոյց մը չէ ճեմարանականներուն համար, այլ փոխադարձ սիրոյ ու անսահման նուիրումի վերնազիրն է: Մեր սիրելի ճեմարանին ընդառաջ, խօսքերը աւելորդ են, իսկ բառերը անուժ. միայն կը բաւարարուիմ ըսելով՝ Անհաս բերդ, մե՛ր ճեմարան, Հայու դրօշ յաղթական, Որքան ալ որ մենք մեծնանք, Մի՛շտ գաւակներդ կը մնանք...

ՆԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ «ԲԱՐՍԵՂ ԿԱՆԱՇԵԱՆ» ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԻ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՆԱՄԵՐԳԸ

Հովանավորությամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. Տէր Մասիս Ս. Եպս. Չօպուեանի, կազմակերպութեամբ Համագապիկի «Բարսեղ Կանաչեան» Երաժշտանոցի Վարչութեան, Չորեքշաբթի, 31 Յուլիս 2019-ին, երեկոյեան ժամը 6:00-ին, Ազգ. Կիւլպենկեան վարժարանէն ներս տեղի ունեցաւ երկամսեայ ամառնային դասընթացներուն հետեւող աշակերտներուն համերգը:

Բացօթեայ համերգին ներկայ էին՝ Արժ. Տ. Խորէն Զինյ. Պերթիգըլեանն ու աշակերտութեան ծնողները:

Երաժշտանոցի տնօրէնուհի Ռուզան Պարսումեան իր արտասանած բացման խօսքով շեշտեց, որ

րուն, որոնք իրենց զաւակներուն գեղարուեստական ճաշակին մշակումը վստահած են «Բ. Կանաչեան» երաժշտանոցին:

Համերգի յայտագիրը կ'ընդգրկէր հայ եւ օտար նշանաւոր երաժիշտներու գործեր, որոնք ներկաներուն հրամցուեցան իւրաքանչիւր աշակերտի իւրայատուկ կատարողութեամբ: Աշակերտները սոյն դասընթացին հետեւելով փորձեցին իրենց արձակուրդի շրջանը լաւագոյնս օգտագործել:

Աւարտին Տ. Խորէն Զինյ. Պերթիգըլեան խօսք առաւ: Ան կարճ պատմութիւն մը միջոցաւ ծնողներուն թելադրեց, որ իրենց զաւակները քաջալերեն արուեստի անդաս-

անհրաժեշտ է փոքրիկներն ու պատանիները քաջալերել իրենց ընտրած երաժշտութեան ուղիին մէջ: Ան նաեւ շնորհակալութիւն յայտնեց Համագապիկի Սուրբոյ Շրջանային Վարչութեան, երաժշտանոցի վարչութեան, մասնաւորապէս ատենապետուհի Արուս Շահինեանին, որ անձնուէր ծառայութեամբ եւ երկարամեայ փորձառութեամբ նեցուկ կը կանգնէր երաժշտանոցին՝ յաղթահարելու բոլոր դժուարութիւնները: Ապա Պարսումեան շնորհակալական խօսքեր ուղղեց բոլոր ծնողներ-

տաններուն մէջ խորանալու՝ յղկելու իրենց ճաշակն ու հարստացնելու գիտելիքները: Զահանայ հայրը ճըպարան հալիլ ճըպարանի պատմութեան մէջ բերում մը կատարելով յայտնեց. «Իւրաքանչիւր երեխայ արժէք մըն է, եւ մենք՝ ծնողք եւ դաստիարակ, պէտք է ամէն ջանք ի գործ դնենք, որպէսզի մեր երեխաներուն ձիրքերը երեւան հասնեն»:

Համերգը իր աւարտին հասաւ քահանայ հօր «Պահպանիչ» աղօթքով:

Յոյեր Ապաճեան

ՎԵՐ. ՀԱՄԱՅՆՔԱՊԵՏ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԵԼԻՄԵԱՆ ԿՐ ՊԱՐԳԵԻԱՏՐԷ ՀԱՅ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԵԹԷԼ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐժԱՐԱՆԻ 9-ՐԴ ԿԱՐԳԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ

2018-2019 ուսումնական տարեշրջանին պրովէի պետական ընկերութեանց Հայկաի մակարդակով առաջնակարգ դիրքեր գրաւեցին Հայ Աւետարանական Բեթէլ Երկրորդական վարժարանի աշակերտ-

քական մտահոգութեան, տազնապին, յաջողութեան եւ տեսլականին առարկան է: Իւրաքանչիւր դպրոց իր աշակերտներուն ձեռք բերած փայլուն արդիւնքներուն շնորհիւ առաւել կը ծաղկի: Ձեր արձանագ-

ներ: 9-րդ կարգի աշակերտ Շազա Տիպէ 3100 ամբողջական նիշ ապահովելով գրաւեց Հայկաի մակարդակով առաջին դիրքը, Ռանա Մարթա 3095 ապահովելով՝ երրորդ դիրքը, իսկ Հասիպ Մասրիէ 3088 ապահովելով՝ տասերորդ դիրքը:

Ուստի այս ուրախ եւ պատուաբեր առիթով Սուրբոյ Հայ Աւե-

րած յաջողութիւնը ձեր աշխատանքի արժէքն ու անոր միջոցով յաջող արդիւնքներու հասնելու կարեւորութիւնը ցոյց կու տայ: Սոյն յաջողութիւնը ձեր աշխատանքին կողքին հաւաքական աշխատանքի արդիւնք է՝ դպրոց, ուսուցիչ եւ ծնողք փոխգործակցութեամբ: Այսօր պատեհ առիթն է, որ անգամ մը եւս վե-

տարանական Համայնքի պետ Վեր. Յարութիւն Սելիմեան Չորեքշաբթի, 31 Յուլիս 2019, Բեթէլ եկեղեցւոյ գրասենեակէն ներս հիւրընկալեց սոյն աշակերտներն ու անոնց ծնողները: Պարգեւատրման հանդիպումին ներկայ էին վարժարանի տնօրէնութիւնը, տեսուչը եւ Կրթական Խորհուրդի գործավարուհին:

Վերապատուելին բարձրօրէն գնահատեց աշակերտներն ու ծնողները 2018-2019 տարեշրջանին պրովէի պետական ընկերութեանց բարձրագոյն նիշեր ապահովելուն առիթով: Ան իր խօսքին մէջ յայտնեց, որ Հայ Աւետ. Բեթէլ Երկրորդական վարժարանը միշտ հետամուտ կ'ըլլայ իւրաքանչիւր աշակերտի ուսումնական ընթացքին:

Համայնքապետ Վերապատուելին ըսաւ. «Դպրոցը մեր հաւա-

րանորոգէնք մեր հաւաքական նախանձախնդրութիւնը եւ գործակցութիւնը դպրոցին նկատմամբ՝ ընդմիշտ նուաճելով լաւագոյնը»:

Այնուհետեւ համայնքապետը նկատել տուաւ, որ արձանագրուած յաջողութիւնը Աստուծոյ մէկ նախախնամութիւնն է, որովհետեւ արդիւնքները պատահական չեն: Ապա անդրադարձաւ յայտնեց, որ իւրաքանչիւր նուաճում Աստուծոյ կամքի դրսեւորումն է նաեւ:

Հանդիպումին ջերմ բարեմաղթութիւններու փոխանակումէն ետք, համայնքապետը նիւթական գումարով գնահատեց աշակերտները, ինչպէս նաեւ վարժարանէն ներս իւրաքանչիւրը ստացաւ կրթական նպաստ միւսչեւ պաքալորիայի աւարտ:

Թողակից

ՊԱՇՏՈՆԵԱՅԻ ԿԱՐԻՔ

ՍՕ Խաչի Ազգ. Պատասպարանը կարիքը ունի գիշերապահուհի:

Հետաքրքրուողները կրնան հեռաձայնել ամէն օր ժամը 10:00-էն 4:00 հետեւեալ թիւին.- 4442022:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Տէր Մանուէլեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, նուիրատուութեամբ կամ հեռաձայնով մասնակից դարձան իրենց հարազատին՝ ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ

ՅՈՎՍԷՓ ՏԵՐ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆԻ մահուան սուգին:

Հանգուցեալի քառասունցի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 11 Օգոստոս 2019-ին, յաւարտ Ս. եւ Անմահ Պատարագի, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ, Վիլլաներ -Հայկա:

Յետ հոգեհանգստեան արարողութեան ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին ԱՄՇ Տան «Նիւ Սպիտակ» ճաշարահէն ներս:

ՄՏԱՄԱՐԶԱՆՔ

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 306)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1					■							■
2		■			■	■					■	
3		■		■				■				
4				■		■					■	
5		■										
6										■	■	
7										■		
8	■	■			■		■	■				
9			■		■							
10	■		■		■				■			
11			■				■				■	
12							■					■

Հորիզոնական

- 1- Հրապոյր: Հաց:
- 2- Կրկնուած ձայնաւորներ: Արական անուն: Իրարայաջորդ տառեր:
- 3- Հակառակ՝ սաստիկ տաք: Ապա ուրեմն:
- 4- Ահաւասիկ: Ձայնանիշ:
- 5- Նապաստակի մեծ տեսակ: Սիամանթոյի ծննդավայրը:
- 6- Մեծ քաղաքի շրջակայքի թաղամասեր:
- 7- Երաժշտական գործիք: Ձայնանիշ:
- 8- Հակառակ՝ 5400: Միջազգային կազմակերպութիւն մը:
- 9- Հարցական դերանուն: Իրարայաջորդ տառեր: Հակառակ՝ հայ ժողովուրդին խորհրդանշող լեռը:
- 10- Կռակի ոսկոր: Յորեւնը ալիւրի վերածել: Ծարունակ:
- 11- Կրկնուած ձայնաւորներ: Արական անուն:
- 12- Գիւղ, Հայաստանի Կոտայքի մարզին մէջ, ուր կը գտնուի Ս. Կառապետ եկեղեցին: Թանկագին գոհար:

Ուղղահայեաց

- 1- Մտրակ: Կողմ մը:
- 2- Հակառակ՝ յարաբերական դերանուն: Վնաս:
- 3- Միշտ աւելի աճող:
- 4- Տառի մը անունը: Վերջ: Հակառակ՝ տառի մը անունը:
- 5- Հակառակ՝ կատար: Հակառակ՝ թատերական ներկայացումի դար:
- 6- Հայ նահապետ: Տառի մը անունը:
- 7- Ամենախոշոր ծուկը: Բաղաձայն տառեր: Լեզուով մը՝ այո:
- 8- Եւ: Կրկնուած ձայնաւորներ: Կոհակ:
- 9- Անվերջնատառ՝ վտիտ: Կրկնուած բաղաձայններ:
- 10- Հրամանատարական աստիճան, փոխ գնդապետէն ցած:
- 11- Անշուք խանութ: Իգական անուն:
- 12- 6001: Ջրվեժ՝ Ամերիկայի Նիւ-Եորքի նահանգին եւ Զանաւայի միջեւ:

ԱՆՈՒՇ ԱՄՍԷՆ...

Սկիզբ՝ էջ 4

քեր, նաեւ արխիւի եւ թանգարանի նիւթեր, որոնք ե՛ւ դաստիարակչական, ե՛ւ քարոզչական նշանակութիւն ունին:

«Գ.»- Արխիւագետներու պատրաստութեան աշխատանք կը տարուի՞ միաժամանակ: Երիտասարդութիւնը որքանո՞վ հետաքրքրուած այս մարզին վերաբերող աշխատանքներով:

Ա.Ա. - Այս օրակարգը միշտ ալ կը դրուի, սակայն ներկայ օրերուս

դժուար է այսպիսի ոլորտներու մէջ երիտասարդութիւն ներգրաւելը: Երիտասարդները մեծ փափաք չունին արխիւային աշխատանքի մէջ մասնագիտանալու: Անոնք կը նախընտրեն հասարակութեան հետ կապեր ունեցող գործեր ստանձնել: Եթէ երիտասարդներ թանգարանագիտութիւն սորվին, Նոյնիսկ եթէ Սփիւռքէն գան, մասնագիտանան եւ աշխատանքային գործունեութեամբ փորձեր բերեն, միասնաբար լաւ արդիւնքի կը հասնին: Հոս կը մնայ դարձեալ տեղի եւ համակարգիչի օգտագործման յարմարութիւններ ստեղծելու հարցը:

Պատրաստեց Մարինա Զիւլքըռէան-Պողիկեան
ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 305)

Տեղաւորէ՛ (1-9) թուանշանները (9x9) քառակուսիներուն մէջ այնպէս, որ իւրաքանչիւր հորիզոնական եւ ուղղահայեաց տողի մէջ, ինչպէս նաեւ (3x3) տուփիկի մէջ մէկ անգամ արձանագրուին:

					5			9
			8	4	3		7	
		2					3	
			1			3	6	
		6				8		
	7	4			2			
	1					6		
	3		7	5	6			
9			3					

ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 76)

Մեծ Հայքի նահանգներն ու գաւառները շնչելով գտե՛ք պահուած բառը:

Պահուած բառը 8 տառերէ կը բաղկանայ եւ կը ներկայացնէ Արցախ նահանգի գաւառներէն մէկը:

պ	բ	ա	յ	բ	ա	բ	ա	տ	փ
ա	տ	ա	ս	ի	ւ	ն	ի	ք	ա
բ	գ	ա	բ	ծ	ն	փ	ք	ք	յ
ս	ն	ա	յ	ձ	բ	է	յ	ա	տ
կ	ւ	ն	բ	ք	ք	ա	ն	դ	ա
ա	գ	ւ	բ	ց	ճ	դ	ւ	ձ	կ
հ	ա	բ	ա	բ	ա	ձ	տ	ն	ա
ա	բ	ծ	ն	ն	բ	խ	ի	ի	բ
յ	ք	կ	ա	դ	ձ	ն	ք	ք	ա
ք	հ	ա	յ	ք	մ	ն	կ	ք	ն

Ծոփք, Փայտակարան, Այրարատ, Պարսկահայք, Բարձր Հայք, Արցախ, Աղձնիք, Գուգարք, Կորճայք, Մոկք, Սիւնիք, Տայք, Ուտիք, Աղձն, Ուրծ

ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 305)

ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 304)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	լ	ւ	ա	փ	ն	դ		պ	է	տ	օ	
2	է	բ	ա	մ		ա	բ	դ		ք	ք	
3	ն	ա		ա	տ		լ		է	հ		
4	ն	հ	ա	ն	գ		լ	ա	ւ	տ		ա
5	ա		բ	ն	ն	ն	2	է	լ		ւ	
6	ն	կ	ա		ւ	ա	կ	ա	ւ		լ	
7	ի		հ	ի	ց		կ	կ	ք	ա	փ	
8	ս	վ		կ	է	բ	կ	է	բ		լ	ա
9	տ	ա	վ		լ	է	ա	բ	դ		ք	
10		բ	ա			ք	տ		է	ք	ք	
11	հ	ա	բ	ա	կ		օ		ա	ն	ն	ա
12	ա	բ	գ	ա	հ	ա	տ	ա	ն	ք		մ

1	8	5	9	7	3	2	4	6
4	9	3	6	2	5	7	8	1
7	6	2	4	1	8	5	3	9
5	4	9	7	6	1	8	2	3
6	3	1	8	4	2	9	5	7
2	7	8	3	5	9	1	6	4
8	5	6	1	9	4	3	7	2
3	1	7	2	8	6	4	9	5
9	2	4	5	3	7	6	1	8

ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 75)

Պահուած բառն է՝ «Լաւագոյնը»

ԻՆՉ Կ'ԸՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

ԽՈՅ

Ձեր աշխատանքին մեջ թերութիւններ մի՛ արձանագրէք: Ճշդուած ժամերուն ներկայացէք աշխատանքի: Ձեր առողջութեան հոգ տարէք:

ՑՈՒԼ

Առեւտրական գործողութեամբ մը պիտի գբաղիք: Ձեր առաջնահերթութիւններուն ժամանակ տուէք:

ԵՐԿՈՒՐԵԿԿ

Ձեր միութենական կեանքը պիտի խճողուի այս շաբաթ, որովհետեւ նոր պատասխանատուութիւն պիտի ստանձնէք:

ԽԵՑՁԵՏԻՆ

Ընտանեկան կամ ընկերային հարցով մը պիտի գբաղիք: Աշխատանքային ճամբորդութիւն մը պիտի կատարէք:

ԱՌԻՄ

Տնտեսական դժուարութիւններ պիտի դիմագրաւէք: Խնայողութիւն կատարեցէք, որպէսզի կարենաք քիչ-քիչ ձեր պարտքերը վճարել:

ԿՈՅՍ

Յաջողութեան մը ուրախութիւնը պիտի ապրիք ձեր հարազատներուն հետ: Ամսուան բախտաւոր օրերէն մէկն է, օգտուեցէք առիթներէն:

ԿԵՒՈՔ

Մի՛ մեղադրէք ձեր սիրելիները եւ վիրաւորական խօսքերով մի՛ նեղացնէք զանոնք: Հանդարտ եւ լուռ մնացէք այս շրջանին:

ԿԱՐԻՃ

Պիտի վերագտնէք ձեր հանդարտութիւնը, եւ ձեր միտքը պիտի հանգստանայ: Միանակ մի՛ մնաք, հաճելի ժամանակ անցուցէք ձեր ընկերներուն հետ:

ԱՂԵՂԱՄՈՐ

Պատրաստ եղէք ամէն նորութեան եւ անակնկալի: Քննութեան շրջան է, եւ արդիւնքը յաջող պիտի ըլլայ: Դժուար պայմաններ պիտի ունենաք, համբերող եղէք: Առիթ պիտի ունենաք ձեր նախկին սխալները սրբագրելու:

ԱՅՅԵՂՁԻՐ

Մեծ քայլերով յառաջ պիտի երթաք եւ յաջողութիւն պիտի արձանագրէք ձեր գործին մէջ: Դրական շրջան մըն է: Ծամբորդութիւն մը պիտի կատարէք եւ ծանօթանաք նոր անձնատուութիւններու:

ՋՐՈՍ

Այս շաբաթ Անակնկալ հանդիպում մը պիտի ունենաք ձեր մանկութեան դասընկերոջ հետ:

ՋՈՒԿ

Ընկերային կեանքը նոյնքան կարելի է, որքան ընտանեկանը: Ձեր ընկերային յարաբերութիւնները վտանգի մի՛ ենթարկէք:

Շաղիկ Գաբրիէլեան

Այս սինակով սննդագետ Շաղիկ Գաբրիէլեան կը պատասխանէ մեր ընթերցողներէն մէկուն հարցումին, յաւելլելով տեղեկութիւններ տալով սննդականոնէն ետք ծանրութիւնը պահելու կարելիութեան մասին:

Հարցում (Յ.Ա.)- Սննդականոնը դադրեցնելէ ետք, ինչպէ՞ս կարելի է պահել ծանրութիւնը եւ հեռու մնալ գիրութենէ: **Պատասխան.**

ՄԵՐ ԾԱՆՐՈՒԹԻՒՆԸ ԻՆՉՈ՞՞՞ ԿՐԿԻՆ Կ'ԱՎԵԼՆԱՅ ՈՐՈՇ ՍՆՆԴԱԿԱՆՈՆԻ ՄԸ ՀԵՏԵԻԼԷ Ո՞՞ ԴԱԴՐԵԼԷ ԵՏՔ

Ինչպէս գիտենք, ընդհանրապէս բոլոր անոնք, որոնք կը հետեւին կամ հետեւած են սննդականոնի իրենց ծանրութիւնը նուազեցնելու համար, հարց կու տան, թէ արդեօ՞ք իրենց ծանրութիւնը պիտի սկսի կրկին աւելնալ սննդականոնի դադրեցումէն ետք: Յաճախ կը հանդիպինք անձերու, որոնք սննդականոնի հետեւելով կը կորսնցնեն ահագին ծանրութիւն, բայց սննդականոնը դադրեցնելէ ետք անմիջապէս կը սկսին վերստին գիրնալ ու կը հասնին իրենց նախկին ծանրութեան կամ աւելին:

Այստեղ շեշտենք, որ որեւէ անձի սննդականոնը կարելի է յաջող համարել, եթէ ան կարենայ կայուն պահել իր ծանրութիւնը: Ծանրութիւնը կայուն պահելը շատ կարեւոր է:

Ըստ ուսումնասիրութիւններու, այն անձը որ կը կորսնցնէ իր ծանրութեան առնուազն 10%-ը, (այսինքն եթէ իր ծանրութիւնը 57 քիլոկրամ կը կշէր եւ կորսնցուց 5 քիլոկրամ) եւ կը յաջողի այդ ծանրութիւնը պահել մէկ տարի, այն ժամանակ կրնանք ըսել, որ տուեալ անձը յաջողած է կիւրառել եւ իր ծանրութիւնը կայուն պահել:

Շատեր որոշ ժամանակ սննդականոնի հետեւելէ ետք, երբ կը հասնին իրենց իտեալ ծանրութեան եւ կը դադրին սննդականոնի հետեւելէ, կը մտածեն, թէ իրենք այլեւս ազատ են, կրնան ուտել ինչ որ ուզեն եւ ինչպէս որ ուզեն, ենթադրելով որ իրենց ծանրութիւնը աւելնալու հաւանականութիւն չունի:

Այս մտածելակերպը շատ սխալ է, որովհետեւ մենք ունինք հիմնական 4 կետեր՝ որոնք պատճառ կը դառնան գիրութեան:

1.- Հորմոնները: Մենք ունինք հորմոններ, որոնք կը կարգաւորեն մեր ախորժակը: Անոնցմէ մէկն է անսիւլինը: Մեծամասնութեան մօտ անսիւլինի դիմադրողականութիւնը շատ բարձր է: Բացասական ինչպիսի՞ ազդեցութիւն կրնայ ունենալ անսիւլինի դիմադրողականութեան բարձր ըլլալը:

Ա) Կ'աւելնայ անօթութեան զգացումը:

Բ) Կ'աւելնայ փորի մասի ճարպերուն կուտակումը:

Գ) Կ'աւելնայ քաղցրեղէններ ուտելու փափաքը:

Այս պատճառներով, եթէ որեւէ անհատի մօտ անսիւլինի դիմադրողականութիւնը շատ բարձր կ'ըլլայ, բնականաբար երբ դադրի սննդականոնի հետեւելէ, ծանրութիւնը կը սկսի կրկին աւելնալ: Այս պարագային մարգանքը շատ մեծ դեր ունի, որովհետեւ կ'օգնէ որ մարմինն բջիջները ընդունին շաքարը առանց անսիւլինի օգնութեան

եւ այսպիսով կ'աւելնայ մարմնի փոխարկութիւնը (մեթաբոլիզմը):

2.- Քունի խանգարումները: Քունի խանգարումը պատճառ կը դառնայ գիրութեան: Այն անձերը, որոնք 5 ժամէն նուազ կը քնանան, աւելի ենթակայ կ'ըլլան գիրութեան, որովհետեւ անքնութիւնը կ'ազդէ ախորժակի հորմոններուն վրայ:

Մենք ունինք երկու հորմոններ՝ Ghrelin-ը, որ կը կոչուի անօթութեան հորմոն եւ Leptin-ը, որ կը կոչուի յագեցումի հորմոն (կշտանալու հորմոն):

Ընդհանրապէս այս երկու հորմոններուն աշխատանքը հաւասարակշռուած կ'ըլլայ, սակայն երբ անձ մը բաւարար չափով չի քնանար, իր մօտ այս երկու հորմոններու աշխատանքը խանգարումներ պիտի յառաջանան եւ ենթական պիտի սկսի յաճախակիօրէն անօթեալ եւ ուտել:

3.- Գերճնշումութիւնը (stress): Գիրութեան հիմնական պատճառներէն մէկն է ան, որովհետեւ կը բարձրացնէ Cortisol հորմոնը, որ կ'ազդէ շաքարի փոխարկութեան վրայ, կ'աւելցնէ փորի մասին գիրութիւնը, կը բարձրացնէ ճնշումը եւ կը յառաջացնէ որոշ հիւսանդութիւններ, որոնք պատճառ կը դառնան գիրութեան:

4.- Անկանոն սնուցումը: Երբ մենք կը հետեւինք որոշ սննդականոնի մը, առանց անոր յաջորդող քայլերուն տեղեկ ըլլալու, բնականաբար կրկին կը գիրնանք: Գոյութիւն ունին տեսակաւոր սննդականոններ, ինչպէս օրինակ՝ high feet diet-ը, keto diet-ը եւ այլն, բայց այս բոլորը չենք կրնար դարձնել մեր մնայուն ապրելակերպը (lifestyle): Այս պատճառով շատ կարեւոր է հետեւել սննդականոնի մը, որուն միջոցաւ պիտի կարենանք փոխել մեր ապրելակերպը:

Փորձենք օրական ունենալ ուտելու երեք հիմնական ժամեր: Ամենակարեւորը նախաճաշն է անշուշտ: Շատեր կ'ըսեն, թէ վարժութիւն չունին նախաճաշ ընելու, եւ երբ նախաճաշ են, քանի մը ժամ վերջ աւելի կ'անօթեան եւ ուտելու փափաք կ'ունենան: Այս մէկը շատ բնական է, բայց երբ կը սկսինք կանոնաւոր ձեռքով նախաճաշել, ապա ճաշել եւ ընթրել՝ ճիշդ նոյն ժամերուն, միջոցին օգտագործելով թէթեւ ուտեստներ՝ պտուղ, կրկնեփուկ եւ այլն, մարմինը պիտի վարժուի այս ձեւին եւ պիտի անօթեան միայն այդ ժամերուն:

Կարելի է նաեւ մշտապէս հետեւել ծանրութեան, ոչ թէ ամէն օր, այլ շաբաթը մէկ անգամ կշռուելով, որպէսզի երբ աւելնայ մեր ծանրութիւնը ուշադիր ըլլանք եւ կրկին նուազեցնենք այդ աւելցած քանի մը քիլօն:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա. ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏԻ...

Սկիզբ՝ էջ 8

1997-ին, թուրքիոյ կառավարութիւնը յուշարձան կանգնեցուց ճամբարի տարածքին մէջ եւ վերականգնեց մնացած երկու գերեզմանները»:

Պըրմայի թայթսթիօ քաղաքը գտնուող ճամբարին մէջ՝ «կային 3591 օսմանցի ռազմագերիներ, որոնց մեծ մասը թուրքեր էին, սակայն կային նաեւ հայեր, սուրիացի քրիստոնէաներ եւ հրեաներ: Ռանկունի մահմետական, հայկական եւ հրեական կրօնական համայնքները նուէրներ կ'ուղարկէին իրենց հաւատակից ռազմագերիներուն», գրած է դոկտ. Յուսէյն:

Յետաքրքրական է, որ՝ «քրիտական ճամբարի վարիչը մզկիթ կառուցելու խորհուրդ տուած է թուրք սպաներուն, սակայն Սուլայի Պէյ, որ նշանակալից ազդեցութիւն ունէր բանտարկեալներու շրջանին մէջ, դժմ եղած է առաջարկին՝ կրօնական նկատառումներով: Այստարարած էր, որ երբ ռազմագերիները հեռանան, մզկիթը լքուած կ'ըլլայ, իսկ այդ մէկը չի թոյլատրուիր կրօնական կանոններով», արձանագրած է դոկտ. Յուսէյն:

Պըրմայի Մէյիքթիլ քաղաքի ճամբարը կը գտնուէին շուրջ 10 հազար օսմանցի ռազմագերիներ: «Բանտարկեալներուն մեծ մասը օրը կ'անցընէր պարաս նստած եւ խաղաթուղթ կամ նարտի խաղալով: Օսմանցի կարգ մը ռազմագերիները կ'օգտագործուէին իբրեւ աշխատողներ՝ ծխախոտի մշակման վայրերու մէջ, ամբարտակ փորելու եւ Շանի երկաթուղին կառուցելու համար», կ'աւելցնէ դոկտ. Յուսէյն:

Պըրմայի երկու ճամբարներուն մէջ մահացած է մօտաւորապէս հազար օսմանցի ռազմագերի: «2012-ին, յարաբերութիւնները Միանմայի եւ թուրքիոյ միջեւ բարելաւուած էին, եւ երկու կառավարութիւնները համաձայնած էին վերականգնելու գերեզմանատուները: Թայթսթիօյի գերեզմանատունը վերականգնուած էր թրքական հովանաւորութեամբ եւ աշխատանքները աւարտած էին 2016-ին», կը յայտնէ դոկտ. Յուսէյն: Այսուամենայնիւ, Պըրմայի մէջ հակախուլամական տրամադրութիւններու պատճառով կեղծ լուրեր տարածուեցան այն մասին, որ մզկիթ կը կառուցուի՝ «հին եւ քանդուած գերեզմանոցը վերականգնելէ բացի, ուր Մէյիքթիլայի մէջ թաղուած են օսմանցի ռազմագերիները...: Թուրքիոյ կառավարութիւնը համաձայն էր վերականգնելու գերեզմանատունը, սակայն մզկիթ կառուցելու ծրագիր չկար: Այս լուրը յանգեցուց հակախուլամական բռնութիւններու եւ գերեզմանոցը վերականգնելու ծրագիրը յետաձգուեցաւ...: Գերեզմանոցները թալանուեցան Բ. Աշխարհամարտի տարիներուն, իսկ 70 տարիներու լքուած վիճակը ջնջեց անցեալի հետքերուն մեծ մասը: Տարիներու ընթացքին տեղւոյն մահմետականները հաւաքեցին մօտաւորապէս 200 գերեզմանաքարեր եւ գանձեցին տե-

ղափոխեցին տեղւոյն մզկիթին բակը: 2013-ին թուրքիոյ կառավարութիւնը նախատեսեց նաեւ վերականգնել ռազմագերիներու գերեզմանատունը Սումերփուրի մէջ [Յընդկաստան], որ ունէր մօտաւորապէս 149 գերեզման: Այս շրջանը հպարտ «արքայազուն»ներու (Rajput) կերտն է. անոնք Ա. եւ Բ. Աշխարհամարտերուն կռուած էին բրիտանացիներու կողքին: Տեղացիներէն ոմանք բողոքած էին վերականգնման նախագիծին դէմ՝ պնդելով, որ «ռաճփութ»ներու յուշահամալիր չկայ, անոնք կռուած են ամբողջ աշխարհի մէջ, մինչդեռ կը նախատեսուի յուշարձան կառուցել օտարերկրացի զինուորներու համար»:

Շատ ցաւալի է իմանալ, որ օսմանեան բանակին մէջ գտնուող հայ զինուորները Յայոց Տեղասպանութեան տարիներուն գերեզմարած եւ պահուած են Յնդկաստանի եւ Պըրմայի մէջ: Անոնք խուսափած են մէկ աղէտէ՝ յայտնուելով մէկ այլ արհաւիրքի՝ գերութեան մէջ: Անոնց մէջ շատեր մահացած եւ թաղուած են այդ հեռաւոր երկիրներուն մէջ:

Յայ, թուրք եւ այլ ցեղային խումբերու զինուորները ահաւոր չափով վնաս կրած են երիտթրքական «խուկթա»ի անխոհեմ որոշումներուն պատճառով՝ Ա. Աշխարհամարտի մէջ մտնելով իբրեւ Գերմանիոյ դաշնակից եւ մահուան դատապարտելով միլիոնաւոր հայեր, ասորիներ եւ յոյներ:

ՊԱՏՄԱԲԱՆԸ...

Սկիզբ՝ էջ 6

միայն Իսթանպուլի թերթերուն մէջ հրատարակուած գեղոյցներէն: Որոշ դատավճիռներ եւս հրատարակուած են օսմանեան կառավարութեան կողմէ: Բայց դատավարութիւններուն առջնորդող փաստաթուղթեր ի վերջոյ յայտնուած են Յայաստան:

Այդ դատավարական փաստաթուղթերուն մէջ Աքչամ գտած է վերծանուած հեռագրեր, որոնց մէջ օգտագործուած է գաղտնաբառերու նոյն համակարգը՝ արաբական տառերու ու թիւերու շարք, որոնք բառեր ու ածանցներ են. գաղտնագրութեան այդ համակարգը անկայ է նաեւ օսմանեան արխիւին մէջ գտնուած նամակներու մէջ:

«Ես գացի օսմանեան արխիւ եւ բացայայտեցի, որ այդ չորս նիշերէ բաղկացած գաղտնագրման համակարգը նոյնն էր այդ երկու շարք հեռագրերուն պարագային», ըսած է Աքչամ, «Այս իրողութիւնը անվիճարկելի է: Այդ էր արդէն մեծ բացայայտումը»:

Վերծանուած հեռագրերը, ներառեալ այն նամակները, գործ թաներ Աքչամ բնորոշած է որպէս «սպանութիւններու հրամաններ», առաւել եւս կ'ապացուցեն, որ կապ մը գոյութիւն ունեցած է ցեղասպանութիւնը իրագործողներուն եւ Իսթանպուլ գտնուող զինուորական ու քաղաքական պաշտօնեաներուն միջեւ:

Ինչ կը վերաբերի այն հարցին, թէ ինչո՞ւ այդ փաստաթուղթերը հանրութեան հասանելի չեն դարձած կառավարութեան կողմէ, այն կառավարութեան, որուն նպատակն է ժխտել իր նախնիներուն մեղաւոր ըլլալը, ըստ թաներ Աքչամի՝ պատճառը այն է, որ պաշտօնեաները գանձեցին մանրակրկիտ կերպով չեն կարողացած: Արխիւներուն մէջ գտնուող փաստաթուղթերը, մինչեւ երեսն հատուի, համառօտագրուած են պաշտօնեաներու կողմէ, եւ այդ համառօտագրութիւններուն մէջ որեւէ նշում չկայ Յայոց Տեղասպանութեան մանրամասնութիւններուն մասին:

Աքչամի խօսքով՝ իր բացայայտումները, որոնց համառօտագրութիւնները անկայ են՝ «Տեղասպանագիտական Յանդէս»ին մէջ, առաւել եւս կը հաստատեն Յայոց Տեղասպանութեան իրողութիւնը: Սա ճշմարտութիւն է, եւ ան յոյսով է, որ շուտով կ'ընդունուի նաեւ թրքական կառավարութեան կողմէ:

Ըստ Աքչամի, ցեղասպանութիւնը իր դրոշմը ձգած է ժամանակակից թուրքիոյ քաղաքական մթնոլորտին վրայ:

Անոր համաձայն. «Թուրքերն ու թրքական կառավարութիւնը այսօր քիւրտերու հետ ունին նոյն հարցերը, ինչ որ անցեալին օսմանցիները ունէին հայերու հետ: Յայերը կը պահանջէին հաւասարութիւն օրէնքի առջեւ եւ ընկերային արդարութիւն: Քիւրտերը նոյն պահանջները ունին այսօր»:

Յետեւաբար, դիտել կու տայ թաներ Աքչամ, քիւրտերը կը դիտարկուին որպէս անվտանգութեան սպառնալիք, եւ թրքական կառավարութիւնը կը փորձէ անտեսել անոնց ժողովրդավարական պահանջները: Ըստ Աքչամի՝ առանց ճանչնալու պատմական սխալները՝ թուրքիան չի կրնար ժողովրդավար ապագայ ունենալ:

Պատմաբանին կարծիքով՝ Յայոց Տեղասպանութեան փաստին հետ առերեսուիլը եական նշանակութիւն ունի թուրքիոյ եւ անոր դրացիներուն միջեւ յարաբերութիւններու կարգաւորման համար: «Եթէ

խօսինք տարածաշրջանային մաշտապներով, եթէ դու նշարունակես ժխտողական քաղաքականութիւն վարել, կը նշանակէ՝ ունիս ներուժ կրկնելու նոյն քաղաքականութիւնը դրացիներու նկատմամբ: Ահա թէ ինչո՞ւ թուրքիոյ մէկէ աւելի դրացիներ թրքական կառավարութիւնը կը դիտարկեն որպէս սպառնալիք իրենց անվտանգութեան: Խաղաղութիւն չի հաստատուիր տարածաշրջանին մէջ, այնքան ատեն որ թուրքիա չի հաշտուիր պատմութեան հետ», կը հաստատէ ան:

ԵՐԿՈՒ...

Սկիզբ՝ էջ 5

«Էֆէստին», - Առտուրնէ մինչեւ իրիկուն ստիպուած հո՛ս՝ աշխատանոցը, որ գործ արտադրուի: Աշխատանոցէն վերջ՝ գլուխս պատեպատ կը գարնեմ, որ նոր ապրսպրանք առնեմ, հանգստի ժամանակ չունիմ: Ինչ ընեմ, ուրիշ կերպ ալ չըլլար արդէն, քան ընտանիք ունենալ, գիտեմ, թէ քսան աշխատուորներուս ընտանիքները ինձմէ՛ այս աշխատանոցէն կախեալ են...:

Ծովափի մեր գրոյցին, կէս հաշմանդամն էր կրկին.

-Ուրիշ կերպ չէր ըլլար, որովհետեւ քսան ընտանիք կար իմ ուսերուս...:

Ինձի թուեցաւ, թէ իր առողջութիւնը քայքայած ըլլալուն համար պարզութեամբ արտասանած իր այդ խօսքին մէջ զղջումի յատուկ շեշտ չկար: Այդ պահուն, տարիներու խորերէն, մոռցուած անցեալէն ականջիս արձագանգեց .

«Քսան ընտանիք ինձմէ՛ կախեալ է...»:

Ուրեմն, «շահագործող» մարդու այս տեսակն ալ կայ: Իսկ ես՝ գրքերու մէջ գաղափարաբանական վերլուծումներ որոնող եւ գանձեց իւրացնող գրքունակ անձս մտաբերելով այս երկու պատկերները զգաց, թէ ինք կ'անգիտանայ (եղեր) շուկայական կեանքի կարծիքի անութեան տարբեր-տարբեր երեսները:

«ԳԱՆՁԱՍԱՐ» ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹԻ ԱՆՁՆԱԿԱԶՍ
Խմբագիր՝ Զարմիկ Զիւլքոչեան-Պողիկեան
Սրբագրիչներ՝ Զեփիւռ Պապիկեան-Աւագեան
Յուշիկ Ղազարեան
Զեւաւորող՝ Յովսէփ Զալոյլեան
Գրաշար՝ Անի Թոփալեան-Սարուխան
Արաբերէն լուրերու թարգմանիչ՝ Մարէն Պապեան
Կայքէջի պատասխանատու՝ Զրիստ Խրոյեան
Լուրերու պատասխանատու՝ Լուսին Ապաճեան-Զիւլքոչեան
Յաշուապահ՝ Սեւակ Կիւլվանեան
- Ծանուցողներէն եւ աշխատակիցներէն կը խնդրուի ծանուցումներն ու յօդուածները խմբագրատուն ուղարկել ամենէն ուշը Երկուշաբթի օրերը:
- Նախընտրելի է յօդուածներն ու թղթակցութիւնները ուղարկել գրաշարուած:
- Խմբագրատուն ուղարկուած նիւթերը, հրատարակուին կամ ոչ, չեն վերադարձուիր:
- Խմբագրութեան վերապահուած է ստացուած յօդուածներու հրատարակելու կամ չհրատարակելու որոշումը:
- Զեր ծանուցումներն ու յայտարարութիւնները կարելի է հրապարակել «Գանձասար»ի տպագիր տարբերակին եւ կայքէջին միջոցով:

Ռաֆֆի Միլատեան

ՏԵՂԱԿԱՆ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՖՈՒԹՊՈՒԻ ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՑ ԻՐ ԶՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Կիրակի, 4 Օգոստոսին, Սուրիոյ ֆուտբոլի Դաշնութիւնը (ֆետերասիոնը), ժողովրդական պահանջքին համաձայն, իր հրաժարականը ներկայացուց: Վերջին վեց ամիսներու ընթացքին համացանցի վրայ սուրիացի ֆուտբոլիստներ ժողովուրդը գանազան յայտարարութիւններով հանդէս եկաւ՝ պահանջելով դաշնութեան եւ ֆուտբոլի առաջին հաւաքականի մարզիչին հրաժարականը: Այս պահանջը շեշտուեցաւ վերջին քանի մը օրերուն ընթացքին, երբ Արեւմտեան Ասիոյ մրցումներու շրջագիծէն ներս, հաւաքականը 2-1 արդիւնքով պարտութեան մատուցեցաւ Լիբանանի կազմէն:

Աւելցնենք, որ համացանցի վրայ տեղի ունեցած բողոքի այս արշաւը չսահմանուեցաւ միայն ֆուտբոլի դաշնութեան ուղղուած խօսքերով: Պահանջուեցաւ նաեւ Մարզական Գերագոյն Կոմիտէի եւ պասքէթի դաշնութեան հրաժարականները: Տեղին է յիշել, որ յառաջիկայ ամիսներուն տեղի պիտի ունենան Սուրիոյ մարզական բոլոր մարմիններու ընտրութիւնները:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՁԱՆՑ ՄԻՆՉԵՒ 18 ՏԱՐԵԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐԱԿԱՆԸ ԵՐՈՂԱՅԻ ԱՆՈՅԵԱՆ

Անտորայի մէջ վերջ գտաւ Եւրոպայի երրորդ մակարդակի աղջկանց մինչեւ 18 տարեկանի պասքէթի ախոյեանութիւնը, որուն ավարտին, Հայաստանի աղջիկները կրցան տիրանալ ախոյեանութեան բաժակին: Եզրափակիչ մրցումին, Հայաստան 79-73 արդիւնքով պարտութեան մատ-

նեց Մալթան: Իսկ կիսաեզրափակիչին 91-60 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Մոլտովան: Հաւաքականին մաս կազմեցին հետեւեալ խաղացողները՝ Մարի Մարգարեան, Զայլա Զիշմիշեան, Փաթիլ Եագուպեան, Տաթև Կոմեցեան, Անի Յովհաննեսեան, Շաքէ Պօղոսեան, Արեգնազ Օրունեան, Էլէն Շահինեան, Զրիստինէ Օհանեան, Էմմա Մկրտիչեան, Իրա Դանիլեան, Մէրի Գրիգորեան: Հաւաքականի մարզիչն էր Վահագն Յարութիւնեան:

Աւելցնենք, որ Զայլա Զիշմիշեան ընտրուեցաւ մրցաշարքի լաւագոյն խաղացող, ինչպէս նաեւ Մարի Մարգարեան մաս կազմեց լաւագոյններու առաջին հնգեակին: Հայաստանի կազմը պարտութեան մատնեց նաեւ Անտորան 71-61, Վրաստանը 74-55, Ջիպրալթարը 63-33 արդիւնքներով:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ԿՈՒՐՏԻՈՆԱՆ ՆՈՒԱՃԵՑ ԻՐ 28-ՐԴ ՏԻՏՐՈՆԸ

Անգլիոյ սուփըր բաժակի խաղին Մանչեսթըր Սիթին պարտութեան մատնեց Լիվերփուլը՝ 5-4 արդիւնքով: Հանդիպումի հիմնական ժամանակաշրջանը 1-1 հաւասարութեամբ ավարտելէ ետք, խումբերը դիմեցին տուգանային հարուածներու, որոնց արդիւնքը ինչպաստ Սիթին եղաւ: Սոյն տիտղոսը եղաւ Կուարտիոլայի մարզական կեանքի անհատական 28-րդ տիտղոսը: Սպանացի մասնագետի յաղթարշաւի ցանկին մէջ կան 8 ազգային ախոյեանական տիտղոսներ, 3-ը Սպանիոյ Պարսելոնային հետ, 3-ը Գերմանիոյ Պաւերիոյ հետ եւ 2-ը Անգլիոյ Մանչեսթըր Սիթիի հետ: Ան ունի նաեւ 7 ազգային բաժակի կոչումներ՝ 2 Սպանիոյ, 2 Գերմանիոյ, 1 Անգլիոյ բաժակ, 2 անգլիական Լիկայի բաժակ, 5 սուփըր բաժակ, 3 Սպանիոյ, 2 Անգլիոյ: Եւրոպայի մակարդակով, Կուարտիոլան արձանագրած է նաեւ Զեմպիընզ լիկի կոչումներ:

ՊԱՐՏԵՆՈՆԱՆ ԶԵՈՔ ԶԳԵՑ ԿԱՍՓԵՐԻ ԲԱԺԱԿԸ

Քաթալոնիական Պարսելոնան յաջողեցաւ տիտղոս մը եւս արձանագրել իր յաղթարշաւին մէջ՝ նուաճելով Խուան Կամֆերի բաժակը, 2-1 արդիւնքով պարտութեան մատնելով Արսենալը: 36-րդ վայրկեանին Օլիե-

եանկ նշանակեց հանդիպումի առաջին կողմ, որմէ ետք հիւրընկալ Պարսելոնան կրցաւ վտանգի ենթարկել մրցակիցին դարպասը: Երկրորդ կիսախաղին Արսենալի պաշտպան Էյսաի Մեյթլընդ-Նայսի, թիրիմացութեան հետեւանքով նշանակեց Պարսելոնայի առաջին կողմ, որմէ քանի մը վայրկեան ետք Սուարեզ հիանալի կոլ մը նշանակելով յաղթանակը նուիրեց քաթալոնեական կազմին:

ՄԱՆՉԵՍԹԵՐ ԻՆԱՅԹԸՆԸ ԶՐԱԺԱՐԵՑԱՒ ՏԻՊԱԼԱՆ ՄԻԱՑՆԵԼԸ

Ըստ վերջին տեղեկութիւններուն, Անգլիոյ Մանչեսթըր Իւնայթըտ այսուհետեւ չէ հետաքրքրուած Իւլկէթուսի յարձակողական խաղացող Տիպալայով:

The Telegraph հաղորդեց, թէ պատճառը այն է, որ խաղացողը փափաք չունի լքելու թուրիսեան ակումբը, ինչպէս նաեւ անոր աշխատավարձի պահանջած բարձր գումարը անգլիական ներկայ ակումբին կարողութեան սահմաններէն հեռու է:

Երկուշաբթի	Երեքշաբթի	Չորեքշաբթի	Հինգշաբթի	Ուրբաթ	Շաբաթ	Կիրակի
12/8	13/8	14/8	15/8	16/8	17/8	18/8
22° 40°	22° 40°	22° 38°	20° 36°	20° 35°	21° 36°	22° 36°

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ..

Մկրտչի 19 1

Յաջորդիկ Պաշտպանության Բանակի պատուոյ շքախումբին ուղեկցութեամբ մարզադաշտ բերուեցան Արցախի եւ Հայաստանի հանրապետութիւններու պետական դրոշները:

Հանդիսաւոր արարողութեան վառեցան եռամիասնութեան երեք ջահերը: Արցախի Տիգրանակերտէն բերուած ջահը վառելու պատուը տրուած էր Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Արցախի Թեմի Առաջնորդ Պարգեւ Արք. Մարտիրոսեանին, Մուսա Լեռնէն եւ Արեւմտեան Հայաստանէն բերուած ջահը՝ Համահայկական խաղերու հիմնադիրներէն Ալպերթ Պոյաճեանին, իսկ երրորդ ջահը՝ Ողբմովական խաղերու պիտիան Հրաչեայ Պետիկեանին:

Համահայկական 7-րդ ամառնային խաղերու բացումը յայտարարեց ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան: Վարչապետը դիտել տուաւ, որ այսօր մեր հայրենիքին մէջ տօն է, քանի որ մեր ժողովուրդի հազարաւոր զաւակները՝ Երողայէն, Ասիայէն, Աւստրալիայէն, Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկաներէն մէկտեղուած են հայութեան արժանապատուութեան միջնաբերդ Արցախի մէջ, եւ մենք կը վայելենք միասին ըլլալու, իրար հետ ըլլալու երջանկութիւնը:

«Մենք հաւաքուած ենք Արցախի մէջ՝ վայելելու, զգալու մեր միասնութեան ուժը, հասկնալու, որ մենք անպարտելի ենք, երբ միասնական ենք: Մենք հաւաքուած ենք արձանագրելու, որ ունինք պատմութիւն, որ ունինք ինքնութիւն, որ ունինք պետականութիւն եւ ունինք կամք՝ մեր ժողովուրդի հազարամեայ յաղթական երթը նոր հազարամեակներով շարունակելու:

Այսօր մենք հաւաքուած ենք հզօր եւ անկոտորում մեր կամքը, մեր յաղթանակի կամքը, մեր ապրելու, ստեղծագործելու, մեր պետականութիւնը զարգացնելու կամքը բարձրածայնելու: Այսօր Համահայկական եօթերորդ խաղերու հազարաւոր ներկայացուցիչներ դաստիարակելու, պիտի հզօրացնեն եւ զարգացնեն մեր ժողովուրդին յաղթելու կամքը եւ հմտութիւնը», յայտնեց Ն. Փաշինեան:

Իր խօսքին մէջ Արցախի Հանրապետութեան նախագահ Բակո Սահակեան դիտել տուաւ, որ օրը յիշարժան է, քանի որ Համահայկական մարզական խաղերը առաջին անգամ տեղի կ'ունենան Արցախի Հանրապետութեան մէջ:

«Համահայկական խաղերը իրենց բնոյթով կարելի է համարել մեր մարմնամարզութեան անցեալը, ներկան ու ապագան իրարու կապող կարեւոր օղակ մը: Համահայկական

7-րդ ամառնային խաղերը Արցախի մէջ կատարելու որոշումը հաստատուած է 2016-ին, Ապրիլեան պատերազմէն վերջ, որ խորհրդանշական է: Սա առանձնայատուկ պատասխան մըն է բռնութեան:

Մարզանքը՝ մարմնաւորելով ուժ, կամք, կազմակերպութիւն ու միասնականութիւն, միաժամանակ կը հանդիսանայ ատելութեան ու թշնամանքի հակապատկերը: Ան չի ճանչնար սահմաններ եւ խոչընդոտներ, կը միաւորէ տարբեր ազգեր ու երկիրներ: Մեր պարագային համար եւս մէկ խթան է՝ ուղղուած Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք եռամիասնութեան շարունակական ամրապնդման», անելցուց ԱՀ Նախագահը:

Բ. Սահակեան նկատել տուաւ, որ անկախ արդիւնքներէն՝ այս խաղերուն պիտի չըլլան պարտուողներ: Պիտի յաղթէ մեր ողջ ժողովուրդը, պիտի յաղթեն մեր միասնականութիւնը, մեր կամքն ու վճռականութիւնը:

Համահայկական խաղերու համաշխարհային կոմիտէի նախագահ Իշխան Չաքարեան ըսաւ, որ ճիշդ 20 տարի առաջ սկսան Համահայկական խաղերը: «Որեւէ մէկը չէր կրնար պատկերացնել, որ Համահայկական խաղերը կատարելու գաղափարը տարուէ տարի պիտի ամրացնէ Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք եռամիասնութեան հիմքերը:

Քիչեր կը հաւատան, որ գաղափարը բոլորին համար պիտի դառնայ պատգամ, որպէսզի բոլորս ձեւաւորենք համահայկական մտածողութիւն եւ զայն դարձնենք մեր գործելաոճին առանցքը: Համահայկական խաղերուն գաղափարը շատ խոր է, տարողունակ ու վարակիչ: Համահայկական խաղերու գաղափարը կը ստանայ հետաքրքրական դրսեւորումներ, իսկ «միասնութիւն՝ մարզանքով» կարգախօսը կը դառնայ մեր հայրենակիցներու տունդարձի նշանաբանը», անելցուց Ի. Չաքարեան:

Ան շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր անոնց, որոնք տքնեցան կազմակերպիչ կոմիտէին հետ, եւ այսօր իրենց աշխատանքին արդիւնքը տեսանելի դարձած է խաղերու բացման շքեղ արարողութեան ընթացքին:

Տօնական ձեռնարկին ընկերակցեցաւ համերգային ծրագիրը: Բացման հանդիսաւոր արարողութեան զուգահեռ ընթացաւ շքեղ հրավառութիւնը:

Անելցնենք, որ Տուպայի եւ Պաղտատի խումբերը առաջին անգամ ըլլալով կը մասնակցին այս խաղերուն:

Մարզիկները պիտի մրցին, 17 տեսակի մարզածեւերու մէջ, իսկ մրցումներուն պիտի հսկեն 406 իրաւարարներ՝ Հայաստանէն, Արցախէն, Իրանէն, Վրաստանէն եւ Ղազախըստանէն: